KAŖŠ

SA TELPĀ

DZĪVĪBAM VISJAUNĀKAJOS

MENTOS

Visgrūtākā lieta šais augstumos ir gaisa spiediena un skābekļa trūkuma izlīdzināšana. Mazākais miseklis spiediena rēgulēšanas vai skābekļa pievadīšanas ierīcē nozīmē drošu nāvi pilotam. Piloti, kas dodas lielajos augstumos, ietērpjas īpašā tērpā, kas gatavots no īpaši viegla materiāla. Šos tērpus nav domāts lietot visu laiku, bet tikai tad, ja notiktu miseklis mechanismā, kas rēgulē gaisa spiedienu lidmašīnas kabinē. Spiedienu kabinē rēgulē tā, lai tas atbilstu spiedienam 12—13 km augstumā, kur cilvēka organisms vēl spēj dzīvot. Kad radās šaubas, vai miseklis gadījumā pilots nezaudētu samaņu ātrāk, nekā viņš spētu ieslēgt spiediena rēgulātoru speciālajā tērpā, kāds amerikāņu lidotājs brīvprātīgi pieteicās šī jautājuma noskaidrošanai. Eksperimentālā gaisa spiediena kamerā viņš lika gaisa spiedienu norēgulēt atbilstoši spiedienam 13 km augstumā. Tad spiedienu spēji samazināja uz to, kāds ir 23 km augstumā — tas ir spiediens, pie kura cilvēka asinis sāk kūsāt. Viņš izturēja šo spiedienu 13 sekundes, tad sabruka, bet samaņu nezaudēja. Vēlāk noskaidroja, ka eksperiments nav ļauni ietekmējis viņa veselību.

Kāds jauns amerikāņu ārsts brīvprātīgi pieteicās jau minētā tērpa izmēģināšanai telpā, kur gaisa spiediens bija samazināts līdz tam, kāds dabā ir 35 km augstumā — praktiski gandrīz jau bezgaisa telpā. Tērps darbojās sekmīgi, un ātrsts ar šo eksperimentu pierādīja, ka cilvēks ar modernās technikas palīdzību jau var doties pavisam ārā no atmosfēras.

Spiediena kamerās ar daudz eksperimentiem noskaidrots, ka cilvēks uz dažādiem augstumiem reagē šādi: 1500—2000 m augstumā pilots jūtas ļoti labi, bet mazinājas spēja redzēt tumsā, 3 līdz 4 km augstumā aktīvi cilvēki joprojām darbojas sekmīgi, bet mazāk aktīvi kļūst kūtri, pāri 8 km augstumam elpošana kļūst grūta skābekļa trūkuma un mazā spiediena dēļ, 16 km augstumā nevar elpot pat tīru skābekli, jo ārējā spiediena trūkuma dēļ plaušas aizpilda ogļskābā gāze un ūdens tvaiki. 21 km augstumā asinis sāk kūsāt, 23 km augstumā pilots, krizdams no lidmašīnas, nespētu nokrist līdz normāla gaisa spiediena joslai pietiekami ātri, lai paglābtos no nāves, ja viņš nebūtu speciālā tērpā.

Šie eksperimenti pierādījuši, ka lielos augstumos nepietiek ar skābekļa maskām, jo nav pietiekama spiediena skābekļa ievadīšanai asinīs. Šī iemesla dēļ arī maz ticams, ka tuvākā nākotnē lielos augstumus varētu izmantot pasažieru pārvadāšanai, jo trīskāršie aparati — spiediena un skābekļa nodrošināšanai būtu pārāk sarežģīti parastiem pasažieriem. Domājams, ka pasažieru satiksmi uzturēs vidējos augstumos, kur pietiktu ar gaisa spiediena rēgulēšanu cieši noslēgtā kabinē, bez speciālu tērpu palīdzības. Pēc šī principa jau tagad būvētas ātrākas satiksmes mašīnas, kas gan pasažieru nomierināšanai reklamē nevis spiediena, bet temperatūras rēgulēšanu kabinēs.

„Newsweek"

mu Balkānu bēgļiem

licija, kas ļoti rūpīgi sarga zemi pret komūnistu iefiltrēšanos.

No Bulgārijas ir mazāk bēgļu nekā no Rumānijas, bet viņu vidū ir trīs parlamenta deputāti, kas bijuši Petkova zemnieku partijas biedri. Istanbulā viņi izteikušies, ka pašreizējā iekārta Bulgārijā esot „terrora režīms", bet viņi atteikušies publiski izpaust savus vārdus. No Dienvidslavijas ir tikai pavisam nedaudzi bēgļi, bet viņu vidū ir kāds agrākais senātors, kas paskaidrojis, ka nācis kājām cauri Bulgārijai ar viltotiem dokumentiem, ko viņam pagādājuši bulgāru pagrīdnieki.

Pavisam cita veida bēgļi ir apmēram 1000 muchamedāņu, kas bēguši no pilsoņu kara piemeklētiem apgabaliem Grieķijā. DM

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM 7.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 6.— mēnesī par eks. Sludinājumu maksa: RM 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi par puscenu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

LATVIJA

Latvian Newspaper

Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ. Civil Affairs Division. 14-th July. 1947, AG 383. 7 GEC-AGO. Editor: Kārlis Rabāca. Printer: „Schwäbisches Volksblatt" Günzburg/Donau Bürgermeister — Landmannplatz 7. Populātiōn to be served: 20.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 87 (94)

Otrdien, 1947. g. 18. nov.

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabāca, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Cullitis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg/Donau, „Latvija". — Tālrunī: apg. 24, red. 52, spiest. 52.

Mūsu dzīves nepieciešamības un to kārtošana

LCK amerikāņu joslas delegācijas vadītāja A. Reina informācija

Lai informētu tautiešus par vairākiem mūsu emigrācijas dzīvē nozīmīgiem jautājumiem, Latvijas redakcija griezās pie LCK amerikāņu joslas delegācijas vadītāja A. Reina ar dažādiem jautājumiem. Sniedzam šodien mūsu jautājumus un LCK amerikāņu joslas delegācijas vadītāja A. Reina atbildes.

Jautājums. Kāda ir jaunākā informācija par IRO pieteikto DP reģistrāciju?

Atbilde. Vairākās amerikāņu joslas latviešu nometnēs IRO reģistrācija jau sākusies un vietējās komitejas uzaicinātas dot šim pasākumam arī pašu DP darbiniekus. Lai šo jautājumu izkārtotu mums labvēlīgi, vairākkārt apmeklēta IRO mītne Heidelbergā. Iesniegti arī rakstiski pieprasījumi. Heidelbergā mums paskaidroja, ka reģistrācija nepieciešama DP izvietošanai un aprūpes izkārtošanai. Šīs atbildes mūs neapmierināja, kāpēc kopā ar igauņiem un lietuviešiem iesniedzām jaunu paskaidrojumu. Tajā lūdzām pārbaudes kā nepamatotas atcelt, jo skrīningu jau reiz izdarījušas militārās valdības iestādes. Lūdzām arī ārpus nometnes dzīvojošiem vai agrāk izskrīnētiem dot iespēju atgūt resp. iegūt DP statusu, rīkojot pārbaudes pēc IRO paredzētiem noteikumiem. Atbildes šiem iesniegumiem gan solītas, bet vēl nav saņemtas. 12. nov. saņēmu sūtņa Bīlmana vēstuli. Sūtnis raksta, ka par gaidāmajām IRO pārbaudēm viņš nosūtījis pieprasījumu ASV ārlietu ministrijai. Sūtnis lūdzis arī ASV pārstāvī pie IRO galvenās mītnes Ženēvā darīt visu iespējamo šī jautājuma labvēlīgam atrisinājumam. Reģistrācijas lieta pārrunāta arī Starptautiskajā DP un politisko bēgļu komitejas sēdē 12. nov. BALK telpās Minchenē. Ir vienprātīgs uzskats, ka vispirms jāsaņem noteikta atbilde no IRO galvenās mītnes Heidelbergā, ka reģistrācija tiešām tikai domāta izvietošanai, bet ne citiem mērķiem.

Jautājums. Vai iespējama bērnu un nodarbināto papilddevu vēl tālāka samazināšana?

Atbilde. Pēc nodarbināto papilddevu samazināšanas mūsu nometņu dzīvē radušies ievērojami sarežģījumi. Tikko uzzinājām, ka ar 1. novembri gaidāmi papilddevu jauni ierobežojumi, baltiešu centrālās iestādes jau 29. oktobrī izdarīja kopēju iesniegumu ASV joslas IRO aprūpes šefam A. C. Dannam. Lūdzām nesamazināt nodarbināto skaitu, kam tiesības saņemt papilddevas, un tādas paredzēt arī nometņu kultūras darbiniekiem, sevišķi skolotājiem. Bērnu pārtikas devās lūdzām pavairot taukus un cukuru. Notika garākas pārrunas un iespējams, ka būs kādi panākumi. Pašreiz plašu iesniegumu par mūsu uztura jautājumu gatavo arī LCK.

(Beigas 2. lpp.)

Noslēpumu izpaušanas dēļ atkāpies Anglijas finanču ministrs Dalton

VISA SAIMNIECISKĀ VARA KRIPSA ROKĀS

Anglijas finanču ministrs Hjū Daltons 13. novembrī iesniedza ministru prezidentam Etlijam atlūgumos, ko Etlijs arī pieņēma, iecelot Daltona vietā līdzšinējo saimniecības ministru sēru Stafordu Kripsu. Daltona atkāpšanās iemesls ir slepenas budžeta informācijas priekšlaicīga izpaušana presei, kas ir smags angļu valdības tradiciju pārkāpums. Opozicija ierosinājusi radīt īpašu visu partiju parlamentāru izmeklēšanas komisiju, kas aiz slēgtām durvīm pārbaudītu lietas tuvākos apstākļus. Kripss arī turpmāk kontrolēs visas tās ministrijas, kam sakars ar valsts saimniecību. Tādā kārtā viņa rokās būs koncentrēta vara, kāda līdz šim nav bijusi dota nevienam angļu valdības ministram, izņemot premjēru.

Daltona atteikšanos Dauningstrītā paziņoja pus vienpadsmitos vakarā, pēc vētrainām kabineta diskusijām. Daltons bija izpaudis ziņas par jauno Anglijas papildu budžetu, ar ko viņam vajadzēja iepazīstināt apakšnamu. Brīdī, kad Daltons apakšnamā tikko bija sācis savu budžeta runu, pl. 3,45, Londonas ielās jau pārdeva tās dienas „The Evening Star" numurus ar diezgan pilnīgām ziņām par Daltona sniedzamo paskaidrojumu saturu. Daltona papildu budžeta saturā ir svarīgi pārkārtojumi nodokļos.

Daltons uzņēmās pilnu atbildību par savu rīcību un par svarīgo pārkāpumu atvainojās apakšnama deputātu priekšā. Ministru prezidents Etlijs izteica dziļu nožēlu par Daltona aiziešanu, bet atzina, ka viņš pārkāpis budžeta slepenības noteikumu un lauzis svarīgu tradiciju. Daltons paskaidroja, ka viņš nevēlas laikraksta parlamenta referentam, ko pazīst ilgus gadus, nekā pārmest, bet pārkāpumu uzskata par savu vainu. Konservatīvo opozicijas vadītājs Vinstons Čerčils opozicijas vārdā izteica gandarījumu par Daltona džentlmenisko nostāju.

Reutera finanču redaktors raksta, ka tagad esot sagaidāmas pārmaiņas Anglijas finanču politikā. Daltonam un Kripsam jau kopš ilgāka laika esot bijušas domstarpības. Dzirdēti minējumi, it kā slepenās budžeta informācijas izpaušana vien nebūtu īstais Daltona atkāpšanās iemesls.

Piektdienas rīta izdevumā laikraksts „The Evening Star" izteica nožēlu, ka ziņu publicēšana par budžetu bijusi iemesls „Daltona atkāpšanās personīgajai traģēdijai". Laikraksta parlamenta referents atsaukts no apakšnama, kamēr gadījums būs izmeklēts.

Savā „krizes papildu budžetā" Daltons paredzēja ar 1. janvāri divkāršot peļņas nodokli, pagaidām atstājot ienākumu nodokli negrozītu. Tālāk Daltons paredzēja noteikt 10 proc. nodokli no visām summu skriešanās totālizātoros apgrozāmām summām, neskaitot zirgu skriešanās sacīkstes. Daltona budžetā nav paaugstināta arī tabakas izstrādājumu akcīze, jo to cenas jau nesen paaugstinātas, turpretim paaugstināts vīna un viskija nodoklis, kas viskija cenu paceltu par 20 proc., no 25 līdz 30 šiliņiem par pudeli. Arī alus, skaitot jau no vakardienas, sadārdzinājies par vienu penniju pintā.

NYHT, DM

ĪSUMĀ

Padomju Savienība un Somija esot noslēgusi savstarpēju aizsardzības paktu; pēc somu valdībai tuvu stāvošu aprindu informācijas ziņo Reuters no Helsinkiem. Pakts esot noslēgts nesenās somu delegācijas viesošanās laikā Maskavā, kaut gan delegācijai šādu pilnvaru neesot bijis. Somijas parlaments šādu paktu vēl nav ratificējis.

„Daily Graphic" ziņo, ka Mikolaičiks, pirms došanās uz ASV, publicēšot savu slepeno memorandu Stalinam, kurā Mikolaičiks protestējis pret Polijas vēlēšanām un poļu slepenās policijas darbību. Par komūnistu „valdības bloku" esot nodevuši balsis tikai 16% vēlētāju, bet 74% nobalsojuši par zemnieku partiju.

Vairākiem simtiem ASV pilsoņu arī pēc ilgākām ASV ārlietu ministrijas pūlēm vēl arvien neesot izdevies atgriezties no Padomju Savienības un tās satelītu valstīm. Informācijas iegūšanu par šo personu pazušanu padomju iestādes dažādi vilcinot un apgrūtinot.

Angļu valdība paziņojusi, ka veic sagatavošanas angļu karaspēka izvākšanai no Palestīnas līdz 1948. gada 1. augustam. Palestīnā atjaunojies pagrīdnieku terrors. Jeruzālemē izsludināts vispārējs aizliegums iziet no mājām.

Gaida valdības maiņu Francijā

Marseļā mieru un kārtību atjauno karavīri ar tankiem un ložmetējiem. — Atcelta Havras pilsētas pārvalde

Septiņi tūkstoši karavīru ar tankiem patrulēja Marseļas ielās, kad trīsdesmit tūkstoši strādnieku piektdien pavadīja uz kapiem šķirstu ar jauno komūnistu Viktoru Vulānu. Viņš divas dienas pirms tam bija kritis nemieros, kas satricināja ne vien Marseļu, bet visu Franciju un atbalsojās arī Italijā.

Miers Marseļā un pārējās Francijas pilsētās pagaidām atjaunots, bet streiki plešas un joprojām draud izvērsties ģenerālstreikā, kamēr valdība apņēmusies darīt visu, lai noturētu savu grūto stāvokli starp divām galējībām — komūnistiem un de gollistiem, un pašu strādnieku arodbiedrībās iedegusies šīva cīņa starp komūnistiem un nekomūnistiem.

Streiku vilni, kas iepletīes Francijā un Italijā, uzskata par gaidīto komūnistu atbildi de Golla uzvarai vēlēšanās.

Cik sarežģīta dažreiz ir vēlēšanu panākumu īstenošana, to vislabāk rāda Francijas valdības lēmums atcelt Havras pilsētas domi un līdz jaunu vēlēšanu izsludināšanai iecelt šai pilsētai piecu vīru komisijas pārvaldi. Havrā vēlētāji ievēlēja domē 16 komūnistus, 3 sociālistus un 18 labā spārna deputātus. Komūnisti un sociālisti vienojās ievēlēt par pilsētas vecāko komūnistu, bet kad pienāca vecākā vēlēšanu brīdis, sociālisti atturējās un pēc tam ar labā spārna balsīm par vecāko ievēlēja vienu no viņiem. Komūnisti tik sīvi protestēja, ka ievēlētais sociālists tomēr no amata atteicās. Kad likās, ka nākošā vēlēšanu gājienā uzvarēs komūnistu kandidāts, visi 18 labā spārna domnieki no saviem mandātiem atteicās un pilsētas domei vairs nebija vajadzīgā kvoruma. Politiskos manevrus papildināja streiki un demonstrācijas, kas radījuši Havrā tādu chaosu, ka valdībai bija jāiejaucas un jāpieņem likums par pagaidu pārvaldes iecelšanu.

Līdzīgas jukas, tikai ar daudz nopietnākām sekām apdraud arī pašu Francijas valdību. Kad Francijas nacionālā sapulce pagājušās nedēļas beigās sapulcējās, lai spriestu par nemieriem Marseļā, ministru prezidents Ramadjē dusmās drebošu balsi paskaidroja, ka komūnistu partija atbildīga par nemieriem Marseļā, un paziņoja, ka valdība necietīs vairs nekādas varmācības. Kāds komūnistu deputāts nolieda, ka nemierus vainojami komūnisti, un gribēja uzvelt vainu de Gollam, kura piekritējus nosauca par „gangsteriem". Tad Ramadjē pielēca kājās un sauca: „Es zinu, ka manifestāciju provocēja politiska organizācija, kas jums vislabāk pazīstama! Es zinu, ka uzbrukumu pilsētas namam un tiesu pilij organizēja partija, kas ir pret republiku!" Komūnistu deputāti sauca starpsaucienus, bet ministru prezidents pagriezās tieši pret viņiem un teica: „Mēs aizstāvēsim republiku pret jums. Ja jūs meklēsit diktatūru, tad mēs būsim tie, kas pret jums cīnīsies!" Debates par Marseļas notikumiem pēc tam atlika uz otrdienas sēdi.

„New York Heral Tribune" Parīzes izdevums raksta, ka tagad galīgā stadijā iegājusi cīņa, kurai jāizšķir, vai Francijā, pie varas spēs noturēties tā sauktais „trešais spēks" — centra un kreisā centra grupas Ramadjē vadībā. Divi pārējie spēki ir komūnisti un de Golls. „Trešais spēks" esot nolēmis valdīt tik ilgi, cik ilgi spēs saglabāt parlamentāro vairākumu. Ja šī vairākuma vairs nebūs, tad izsludinās jaunas vēlēšanas, kurās, droši vien, uzvarēs de Golls. Lai savu stāvokli noturētu, centristi gribot paplašināt savas valdības parlamentāro bazi un runā pat par ministru prezidenta maiņu.

BBC ziņo, ka par nopietnāko kandidātu jaunā ministru prezidenta postenim uzskata Polu Reno. Viņš jau uzsācis sarunas ar citiem vadītājiem un izteicies, ka, ja viņš nāktu ministru prezidenta amatā, būtu jāgroza visa valdības saimniecības programma. Viņš savā kabinetā solījis, uzņemt arī Ramadjē un Leonu Blūmu. Reno bija Francijas ministru prezidents 1940. gadā un tagad ir radikālo sociālistu partijas līderis.

Neraugoties uz šīm grūtībām, valdība tomēr pagājušās nedēļas beigās lēmusi ne vien par visstingrākiem soļiem turpmāku nemieru apkarošanai, piešķirot lielākas pilnvaras visu departamentu prefektiem, bet pieņēmusi arī likumu, kas no jauna ievērojami sadārdzinās dzīvi. Gāzes un elektrības tarifi sadārdzināti par 45 proc., dzelzceļa biļetes par 25 proc., bagāžas pārvadāšana dzelzceļos par 28,5 proc. Iemesls jaunajai dārdzībai ir ogļu cenu celšanās. Izsludināti jauni elektriskās strāvas patēriņa ierobežojumi. Valdība nolēmusi, ka lauksaimniecības ražojumu cenas stingri nostabilizējamas, bet rūpniecības izstrādājumiem pieļaujama zināma cenu paaugstināšana. Pielaižamas arī sarunas par algu paaugstināšanu.

Marseļas nemieri, kas tik ļoti satraukuši Franciju, iesākās tādēļ, ka 3 arodbiedrību vadītāji par piedalīšanos demonstrācijās pret tramvaju cenu paaugstināšanu notiesāti cietumā. Demonstranti iebruka tiesu pilī un pilsētas valdes namā. Smagi ievainoja gollistu pilsētas vecāko un 40 citas personas. Pēc tam nemieri turpinājās visās pilsētas malās, un tos sevišķi bīstamus darīja apstāklis, ka Marseļā ir daudz saucamo „nervis" — ostmalas elementu, kas arvien gatavi piedalīties jebkāda veida kautiņos un nemieros.

Streiki nav izbeigti. Svētdien vēl streikoja ap 60.000 Marseļas strādnieku. Streiki turpinājas arī Havrā un Parīzē. Streiko būvstrādnieki, metalla un ķīmiskās rūpniecības strādnieki, Parīzes apkārtnes dzirnavu strādnieki, Parīzes maiznieku sindikāts paziņojis, ka miltu rezerves pietiek tikai 8 dienu dēvām.

Šīva cīņa iedegusies Francijas arodbiedrību apvienībā CGT. Organizācijas kongresā ar 857 pret 127 balsīm pieņemta komūnistu rezolūcija noraidīt un nosodīt Maršala plānu. Bet nekomūnistiskie arodbiedrību darbinieki pēc tam paziņojuši, ka īstā cīņa par noteikšanu tikai tagad iesākšoties. Komūnisti gan esot pratuši iekarot sev vairākumu arodbiedrību vadītāju vidū, bet no 6 milj. Francijas arodbiedrību biedriem tikai maza daļa esot komūnistu. NYHT, BBC.

Ļaunākie nemieri Italijā kopš 25 gadiem

Nemierus, kas iesākās Italijā pagājušā nedēļā un norisinājās 30 pilsētās, laikraksti nosauc par vislaunākajiem, kādi šai zemē pieredzēti kopš notikumiem priekš 25 gadiem, kad nemieri beidzās ar fašisma nākšanu pie varas.

Izdemolēti un sapostīti vismaz 57 politisku partiju biroji. Izņemot vienu bumbu, ko Milanas komūnistu birojā metis kāds no šīs partijas izslēgts jauneklis, visur citur nemieri vērsušies pret komūnistu pretiniekiem. Visās pilsētās dedzināti antikomūnistiski laikraksti. Visumā demonstrācijas un nemieri notikuši pēc viena un tā paša parauga, un tikai dažās pilsētās vērojama zināma „oriģinālitāte", kā, piemēram, Milanā, kur nemiernieki, starp citu, rāvuši sievietēm cepures no galvām, mīdījuši tās kājām un saukuši, ka „cepures ir pārāk buržujiskas." Postījumi Milanā novērtēti daudzu tūkstošu dolaru vērtībā.

Neapolē policija šāvusi gaisā un lietojusi asaru gāzes. Ir vairāki nogalinātie un daudz ievainoto. Milanā nemieros piedalījušies ap 100.000, Turinā ap 80.000 strādnieku. Komūnistu vadītā arodbiedrība Romā paziņojusi, ka nemieri var sākties arī galvaspilsētā, ja valdība nesperšot soļus pret „reakcionāro presi" un pret grupām, ko komūnisti sauc par fašistiskām. Komūnistu līderis Toljati pateicis, ka Italijas komūnisti visus jautājumus, kas izšķiramī parlamentārā ceļā, šādā veidā arī izšķiršot „tik ilgi, cik tas būs iespējams", bet piebildis, ka „revolūcijas var notikt arī demokratiskā ceļā."

Italijas parlamentu apsargā neparasti daudz policistu, bet sēdes ir vētrainākas kā jebkad. Monarchistu partijas vadītājs Koveli ļoti asi pārmetis komūnistiem nemieru rīkošanu un saucis: „Ja jūs to turpināsit un valdība neizbeigs nemierus, mēs darīsim to paši. Nākošā reizē, kad mēģināsit radīt nemierus Neapolē, mēs liksim jums padomāt. Mums tur ir 700.000 piekritēju. Mēs esam stiprāki nekā jūs domājat. Ja būs nepieciešami ar jums cīnīties, mēs cīnīsimies!"

Demonstrācijas Ziemeļitalijā tomēr nerimstas. Arodbiedrības vairākās pilsētās izsludinājušas ģenerālstreikus. Komūnisti prasa kreiso partiju koalīcijas radīšanu, lai gāztu tagadējo valdību, kas nekā nedarot, lai slēgtu fašistu un neofašistu organizācijas. Neapolē svētdien atklāja kristīgi-demokratiskās partijas kongresu, kas spriedīs par gatavošanos 1948. g. vēlēšanām. Pēc BBC ziņām, runās arī par sabiedrošanos ar „neofašistiem", kas Romas vēlēšanās ieguvuši daudz balsu.

BBC, NYHT

Dalless ierosina 3 valstu paktu

UN PIEŅEM LĒMUMUS PAR SPĪTI PADOMJU BOIKOTAM

Ievērojamākais amerikāņu politikis 80 vīru delegācijā, kas pavada ārlietu ministru Maršalu uz Londonas konferenci, būs republikānis Dalless, ko Višinskis nosaucis par kara kūdītāju. Uzrunādams ASV senātorus, Dalless paziņojis, ka ASV vajadzētu slēgt savstarpīgu garantiju līgumu ar Angliju un Franciju, ja arī Londonas konferencē neizdošoties noslēgt jau 1945. g. ierosināto četru valstu paktu Vācijas atbruņošanai. Dalless aizstāvējis ideju vienoties par saimnieciski neatkarīgu Rietumvāciju un stingri kontrolēt Rūras rūpniecību. ASV vajagot domāt par jaunas Eiropas veidošanu, nevis vecās atjaunošanu.

Republikāņu senātors Lodžs, kas atgriezies no Italijas, paziņojis, ka pēc viņa domām itaļu komūnisti nākošā martā mēģināšot izdarīt apvērsumu, kamēr Francijā notiks ģenerālstreiks. Ja komūnistu apvērsums Italijā izdošoties, tas nozīmēšot Grieķijas, Turcijas un Tuvo austrumu nonākšanu komūnisma varā. Apvērsumu rīkošot, tiklīdz pēdējie amerikāņu karaviri būšot atstājuši Italiju un īsi pirms vēlēšanām, kas paredzētas aprīlī. Tad „dzelzs aizkars" sniegšoties līdz Atlantijas okeanam.

Tirdzniecības ministrs Herimens pēdējā ziņojumā pirms ASV kongresa ārkārtas sesijas atklāšanas, kas notika pirmdien, paskaidrojis, ka ASV vajadzētu pārtraukt palīdzību viņām tām valstīm, kas ir Krievijas ietekmē. ASV gan vajagot gatavoties palīdzēt arī Austrumeiropas valstīm, ja tās no Krievijas ietekmes atbrīvotos. Senātors Lodžs tad jautājis, vai ASV nevajadzētu pielietot „saimniecisku pistoli" pret Krieviju, bet Herimens atbildējis, ka neredz kara briesmu, un paredz, ka atjaunošanas programmas spēks „atritinās komūnismu aiz aizkara."

Par spīti padomju boikota draudiem UN kopsapulce pieņēmusi vairākus svarīgus lēmumus. Ar 40 pret 0 balsīm, 6 atturoties, pieņemts ASV priekšlikums Korejas neatkarības nodibināšanai. Sešas padomju grupas valstis balsošanā nepiedalījās un pat nolieda protokolēt, ka būtu no balsošanas atturējušās. Ar 41 pret 6 balsīm pieņemts arī Maršala priekšlikums par interim komisijas dibināšanu. Atturējās padomju bloks un arabu valstis. Pirms balsošanas Višinskis nosauca Maršala priekšlikumu par „skandalu" un paziņoja, ka Padomju Savienība interim komisijas darbu boikotēs. To pašu pavēstīja Polijas, Baltkrievijas un Ukrainas delegāti. Ukrainas delegāts Manuilskis teica: „Mani kungi, šodien jums ir vairākums, kas ļauj darīt visu, ko gribat, bet domājiet par rītdienu, jau vairākkārt pierādījies, ka ne vienmēr vairākumam ir taisnība." Pret padomju bloka balsīm pieņemts arī lēmums, ka strīdi par UN chartu jāizšķir starptautiskā tiesā. Pārrunāts nākošās UN kopsapulces jautājums un domā, ka tā varētu notikt Eiropā.

NYHT, NZ

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 87 (94) 1947. g. 18. novembrī

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

TRIMDINIEKA 18. NOVEMBRIS

Fanfaras un zvanu dunēšana Rīgas torņos, karogu šalkas ielās, ziedu un zaļumu vītnes, karaspēka parādes, ārvalstu sūtņu un diplomātu apsveikumi, delegācijas, cildinājumu runas laimes un sekmju novēlējumi, — tāda bija šī latviešu tautas lielākā diena Latvijas brīvvalsts laikā. Gads bija pavadīts pacietīgā un uzņēmīgā darbā, un varēja to panākumus cildināt, lai jau nākamā dienā svētku greznību atkal nomainītu darbs, tas darbs, ar ko cēlās mūsu tauta, ar ko tā ieguva savu sīkstumu, savus panākumus, kurā tā atraisīja savas spējas tik tālu, ka visbeidzot spēja satvert vēstures radīto izdevību un pārvērst to par visas pasaules atzītu vēsturisku faktu — neatkarīgu Latvijas valsti.

Tā tas bija, bet nu jau 8 gadus vairs tā nav. Smags ir mūsu tautas stāvoklis un daudziem desmittūkstošiem latviešu šī diena jau kuro gadu atkal pienāk svešumā. Ar kādām domām un pārdomām, ar kādām jūtām un cerībām 18. novembri šogad lai sagaida latviešu trimdinieks Vācijā?

Mēs visi karsti mīlam savu zemi, savu tautu, savu valsti, savu Latviju. Tā deg un sāp mūsu visu sirdis, to pieminam rītos celdamies un vakaros pie miera iedami. Brīvās Latvijas vārds ir gaisma, kas mūs pavada un pavadīs un sarkanbaltsarkanais karogs ir mūsu ticības apliecinājums. Bet vai ar to vien šodien pietiek?

Daudz skaistu vārdu ir teikts par mūžīgo Latviju, par mūsu tautai iemīto zemi, par tautas vienību, par viņas sūtību. Bet Latvija nav tikai dzejiski patētisks sapņojums, jeb mēs to gribam tikai par tādu vairs ieskatīt?

Nevienu ideju, nevienu viziju par īstenību nav pārvērtuši tikai aicinājumu vārdi. Nevienu ideju par īstenību nav pārvērtusi arī tikai ticība. Ir vajadzīga arī cieta, mērķtiecīga griba un tās izraisīta darbīga aktivitāte — tas, ko saucam par darbu. Dzimtenē tas bija katra ikdienas darbs, bet ko mēs šobrīd svešumā spējam darīt Latvijas idejas vārdā?

Varbūt teiks, ka ir nepiedienīgi svētku cildenajā noskaņā runāt par skarbām lietām. Bet taisni tāpēc ir vietā katram tieši šajā dienā sevi pārbaudīt: kā mēs spēsim visi kopā un katrs atsevišķi pastāvēt tad, ja atradīsimies svešos laudīs un svešos apstākļos tikai ar saviem spēkiem vien? Lai cik kvēli mūsos degtu Latvijas valsts pilsoņu un latviskā apziņa, ja tad vispirms nespēsim pastāvēt dzīves ciņā, tad neko nespēsim arī Latvijas un latviešu tautas labā izdarīt. Tas ir dzīves dzelzs likums un to nespēj grozīt nekāda atvairīšanās ar atsaukšanos uz tiesībām, taisnību vai citiem cildeniem jēdzieniem.

Astoņi gadi ir aiztecējuši un dzīve tajos nav stāvējusi uz vietas, kaut arī šajā laikā mēs neesam spējuši piedalīties tās veidošanā. Šajā laikā pasaulē notikušas milzīgās pārvērtības politiskā un sociālā dzīvē. Vai esam tās pūlējušies pietiekami saskatīt? Vai lielā mērā savā domāšanā neatrodamies turpat, kur pirms 8 gadiem? Bet stāvēšana uz vietas ir iešana atpakaļ. Un ja nu dzīve īstenībā ir citāda, nekā to tīši ietēlojamies savās barakās sēdēdami, vai esam tad ko nopietnu pasākuši, lai atkal spētu ieslēgties īstā, reālā dzīvē?

Vai nav sāvādi, ka še, Vācijā, IRO aizbildniecībā dzīvodami, mēs gan saklausām to, kas rakstīts mūžības grāmatā, kas nemaz arī nav jauni, bet jauni ir tas, ka tajā pašā laikā aizveram ausis tām mūsu pašu tautiešu baļšām, kas skan no tām zemēm, kur viņi no Vācijas pārcēlušies, lai atkal ieslēgtos dzīvē un kur tie, protams, var palauties tikai uz saviem spēkiem. Un šis balsis sauktin sauc: „Ja gribat pastāvēt, tad mācaities valodas, vispirms angļu valodu! Mācaities praktiskus amatus! Bruņojieties sīvai dzīves cīņai!"

Kas pats negrib, vai nespēj palīdzēt, tam labprāt nepalīdz arī citi. Kas pats palīdz sev, tam arī Dievs palīdz. Bet mēs savas un Latvijas nākotnes nokārtojumu labprāt atstātu tikai Dieva ziņā, pa to laiku kavēdamies dzejiskos tērzējumos, kuŗu saturs ir tikpat miglains, cik neauglīgs. Viegli sakot, tā ir spekulācija uz Dieva žēlastību, ko nevaram aizbildināt ne ar savu lūgšanu sirsnīgumu, ne ticības dedzīgumu. Uz ko tad ceram? Uz aklu laimi?

Varbūt mūsu rīcībā vairs nav daudz laika. Un tāpēc šodien, kad citkārtējā valstssvētku spožuma vietā ap mums ir sveša, papostīta zeme, kad ieguvumu vietā mums ir tikai citu atbalsts humanitātes vārdā un kad ārvalstu apsveikumu vietā mums skan izvietošanas ierēdņu un imigrācijas komisiju nolasītie iecelošanas noteikumi, — cauri skaistiem vārdiem atceres aktos lai dodam sev arī kādus konkrētus solījumus — sagatavot sevi tā, lai mēs varētu būt Latvijas valsts idejas dzīvi liecinieki arī nākotnē, vienalga kādā zemē un cik ilgi vēl turpinātos mūsu trimdinieku gaitas. Lai mūsu sirdīs dzīvs ir brīvās Latvijas tēls, lai mūsu sirdis pukst latviski, bet lai mūsu rokas prot darīt tos darbus, kādi mūs nākotnē gaida, lai ausis prot uztvert to tautu valodu, kuŗas vidū vajadzēs dzīvot. Tad nevis tikai ar runāšanu, bet arī ar darbošanos spēsim palīdzēt ne vien paši sev, bet arī savas tautas brīvībai un savas valsts atdzimšanai. Tad arī Visvarenais uzklausīs mūsu lūgšanas un svētīs Latviju.

Kārlis Rabācs

Vai dzīve iet uz augšu?

VĒSTULE NO LONDONAS

Angļu mārciņa, ko mēs te saucam par paundu, ir tieši pakļauta Einšteina relātīvitātes likumībai: mārciņa var būt gan lielāka, gan arī mazāka.

Brīvprātīgais Eiropas laukstrādnieks (vīrietis), bez brīva dzīvokļa un uztura, še saņem 57 skaidrus šiliņus nedēļā. Lai rēķini būtu vienkāršāki, noapaļosim šo summu mazliet uz augšu — līdz pilnām 3 mārciņām. Tā ir nauda, par kuŗu še var nopirkt krietni vairāk derīgu mantu, kā to spēja Latvijas laukstrādnieks ar saviem 50—60 latiem mēnesī, jo darba apavi še maksā 1,5 mārciņas, labas ielas kurpes — 2, velosipeds — 12, labs uzvalks — 15, radio aparāts — 17 mārciņas utt. Ja laukstrādnieks atturas no kārdinājumiem un pieciešamiem izdevumiem un visu, vai gandrīz visu, nopelnīto naudu izlieto „kapitāliem ieguldījumiem", t. i., mantu pirkšanai, tad gada laikā viņš var iegūt itin glītus krājumus, kur bez apaviem un uzvalka netrūkst arī pulksteņa, velosipeda un radio aparāta. (Protams, ja viņam visu gadu būs slimības vai citu apstākļu netraucēts darbs). No šī viedokļa raugoties, būtu konstatējams: laukstrādnieka — vieninieka materiālā dzīve še var iet uz augšu un, tāpat no šī viedokļa raugoties — mārciņai ir ļoti solida vērtība.

Daudzi jo daudzi brīvprātīgie Eiropas laukstrādnieki cenšas šo apstākli izmantot un, dzīvojot pēc iespējas pieticīgi, par katru nopelnīto šiliņu pērk derīgas un vērtīgas, vai vismaz tikai vērtīgas mantas. Liktos, ka pret šādu rīcību nevarētu būt ne mazāko iebildumu. Un tomēr . . .

Vērodams šo pirkšanas ainu, angļu strādnieks domīgi sarauc pieri. Viņam nepatīk, ka Eiropas brīvprātīgais strādnieks pērk dārgas „kungu" mantas, jo viņš pats tā nedara un ļoti bieži arī nevar darīt. Ja angļu strādnieks parasti ir saistīts ar ģimeni — un tas nozīmē izdevumus, — tad starp brīvprātīgiem Eiropas strādniekiem ir daudz absolūtu vieninieku, kuriem sasniedzamā pasaulē nav nevienas tuvas dvēseles. Angļu strādnieki arī domā par dzīvokļu iekārtošanu, par naudas uzkrāšanu un mājiņas būvi un citiem tamlīdzīgiem jēdzieniem, kuŗus mūsu vecākā paaudze, varbūt, vēl atceras, bet kas mūsu jaunatnei ir pilnīgi sveši. Bez tam angļu strādnieks vēl domā, ka mēs nerīkojamies gudri, izpērkot visu naudu: „Ko jūs darīsit, ja piedzīvosit streiku, ja uznāks bezdarbs vai arī ja jūs piemeklēs slimība?" Bet mēs nu ceram, ka šādas nelaimes mūs nepiemeklēs.

Bez šīs lielās vērtības angļu mārciņai vēl ir arī kāda cita vērtība. Ja brīvprātīgais Eiropas laukstrādnieks vēlas savu naudiņu notriekt cigaretēs un degvīnā, tad viņš to var izdarīt ļoti viegli. Šinī nozīmē viņa alga ir mazāka par Latvijas laukstrādnieka algu un arī pati mārciņas vērtība ir maza: lielā cigarešu kārbiņa dienā un pudele stipra dzēriena nedēļā un . . . nedēļas alga ierakstīta skurstenī. Ja daļa Eiropas brīvprātīgo strādnieku cenšas nopirkt iespējami daudz mantu, tad daļa tomēr iet arī otro ceļu, un mēs pārspīlētu, apgalvojot, ka starp angļu strādniekiem vai strādniecēm nebūtu neviena, kas šādu rīcību nesaprot.

Gluži dabīgi, ka, runājot par Eiropas brīvprātīgā laukstrādnieka dzīves standartu, tūdaļ rodas svarīgais jautājums: vai viņš spēj uzturēt ģimeni un kāds būs šīs ģimenes dzīves līmenis. Te nu vispirms jāatzīstas, ka šim jautājumam var atbildēt tikai teorētiski, jo, tā kā še vēl nav pašu ģimeņu, tad nav arī pieredzes. Bet cik tagad dzirdams, ģimeņu pārvešana ir sākusies. Ģimenes paredzēts novietot atsevišķā nometnē un dzīvošana tur maksās: pieaugušiem 21 šiliņu nedēļā, bet bērniem — 7 šiliņus 6 pensus nedēļā. Šie izdevumi, protams, jāmaksā ģimenes galvam — Eiropas brīvprātīgam strādniekam (mūsu aprēķinos laukstrādniekam). Vai viņš to spēj?

Iedomāsimies gadījumu, kad laukstrādniekam jāuztur sieva un viens bērns. Samaksājot par viņiem nometni, laukstrādniekam gadā (ja būtu strādāts visu gadu) atliktu apm. 60 mārciņas. No šīs summas tad būtu jāsamaksā ne vien visi sīkie ikdienas nepieciešamie izdevumi, bet arī visas trispersonu ģimenes apgāde ar drēbēm. Saprotams, te jau būtu grūti runāt par materiālu augšupeju, — šinī gadījumā mārciņas vērtība būtu zem viduvējības līmeņa. Augstākais, pie labas taupības, galus kaut kā savilkt varētu. Viens nu gan, kas nopietni jāņem vērā — visi trīs ģimenes locekļi būs paēduši. Stāvoklis varētu mainīties uz labo pusi, ja arī sievai rastos iespēja strādāt vai, nometnē dzīvojot, pieņemt mājas darbu. Šķiet, ka ģimeņu nometnes organizētāji šo jautājumu nopietni apsver un mēģinās tam rast atrisinājumu. Ģimenes uzturēšana tāpat varētu būt vieglāka pie izdevīgāka ģimenes sastāva. Piem., apstākļos, kad varētu strādāt vīrs un sieva, tiem būtu vieglāk uzturēt trīs bērnus, nekā vīram vienam pašam sievu un vienu bērnu. Bet kā jau teicām, pieredzes trūkuma dēļ šīs atbildes uzskatāmas vienīgi par aptuvenām.

Tāpat pieredzes trūkuma dēļ nav iespējams atbildēt uz jautājumu, vai ģimenei būs iespējams novietoties laukstrādnieka darba vietā vai tās tuvumā. Protams, ģimeņu nometne nav problēmas galīgais, bet gan tikai pagaidu atrisinājums, bet kā tas katrā atsevišķā gadījumā nokārtosies nākotnē un cik tas būs izdevīgi vai neizdevīgi laukstrādnieka budžetam, par to mums nav izdevies pietiekamu informāciju iegūt.

Ars. Pd.

Fulsetonā, novembrī.

Pārbaudīs katra DP tiesību uz tālāku IRO aprūpi

Par amerikāņu joslā paredzēto visu DP pārreģistrēšanu IRO sagatavošanas komisijas aprūpes nozares vadītājs Denns Heidelbergā paskaidrojis sekojošo:

Jaunajā pārreģistrēšanā noteiks tās pārvietotās personas, kuŗām arī turpmāk dodama IRO aprūpe, kā arī sagādās precīzas statistiskas ziņas bēgļu un DP jautājuma sapratīgai novērtēšanai un atrisināšanai. Jaunajās reģistrācijas lapās būs arī to valstu valdībām nepieciešamā informācija, kas ieinteresētas piedāvāt DP izvietošanas iespējas.

Gadījumos, kur reģistrācijā pierādīsies DP kvalifikācija tālākai IRO aprūpei, pārbaudītāji ar katru ģimenes galvu pārrunās viņu repatriācijas vai izvietošanas plānus. Ja kāds DP izrādīsies netiesīgs uz tālāku aprūpi, gadījumu pārbaudīs IRO apgabala vienības labklājības ierēdnis (Area Team Werfare Officer), kas arī būs visas pārbaudes programmas vadītājs katrā nometnē, un, ja lēmums apstiprināsies, nodos šo personu iekļaušanai vācu saimniecībā. Kā Denns vēl paskaidrojis, izveidots arī apellācijas aparāts, kur būs iespējams izlemt pārsūdzības.

Arī Francijā jārēķinās ar grūtu darbu

LATVIEŠU PALĪDZĪBAS BIEDRĪBAS FRANCIJĀ INFORMĀCIJA

Latviešu palīdzības komiteja Francijā informē LCK, ka latviešu gūstekņu atbrīvošana norit aktīvi un, pēc beidzamām ziņām, gūstā atrodas vairs tikai 5 vai 6 latvieši. Atbrīvotos iesaista lauksaimniecības un rūpniecības darbos, kur viņiem jāparaksta līgums par 1 gada nostrādāšanu. Lauksaimniecībā nodarbinātie ar savu dzīvi un uzturu esot apmierināti.

Pieskaroties darba iespējām Francijā, komiteja informē, ka daļa turienes latviešu strādā Parīzes fabrikās un uzņēmumos. Nevērojot augošo dzīves dārdzību, viņi tomēr nopelna nepieciešamos līdzekļus iztikai labāk, nekā tie, kas strādā gadījuma rakstura inteliģento profesiju darbu (privātstundas, tulkojumi uc). Darbs fabrikās visumā nav tik grūts kā lauksaimniecībā vai ogļraktuvēs, tomēr sākumā jārēķinās ar nepierastiem apstākļiem un visvienkāršāko nodarbi, jo kvalifikāciju var iegūt tikai pēc zināma laika nodzīvošanas. Francijā sevišķi liels pieprasījums pēc mājkalpotājām, bet to darbs nav no vieglajiem. Laukos dzīves apstākļi primitīvi mazsaimniecībās, bet lielākajās un sevišķi muižās laukstrādniekam ir pat atsevišķi dzīvokliši. Darba laiks normēts, pat karstajā ražas novākšanas laikā. No strādnieka nekādu izcilu veikumu neprasa.

Pazīstot bezizejas stāvokli Vācijā, komiteja domā, ka uzņēmīgi tautieši, kas nebaidās vienkārša darba, par pagaidu dzīves vietu tīri labi varētu izraudzīties Franciju.

Arv. B.

Kandidāti LCP vēlēšanām Bavārijā

LCP vēlēšanām 22. un 23. novembrī Bavārijas apgabalā 1. iecirknī (Minchenē) kandidē: līdzšinējais LCK vicepriekšsēdis, LCK delegācijas vadītājs amerikāņu joslā, BALK priekšsēdis A. Reins, zv. advokāts V. Lambergs (Neietingā), Veidenes nometnes latviešu komitejas priekšsēdis K. Krūklītis, BALK vicepriekšsēdis agr. A. Šteinhards, Ingolštates nometnes latviešu komitejas loc. M. Birznieks, bij. ārlietu ministrijas darbinieks A. Langins, Rēgensburgas latviešu nometnes padomes priekšsēdis A. Ozols, BALK darba daļas vadītājs doc. J. Amtmanis un L. Latkovskis (Neietinga).

2. iecirknī (Švābijā): sabiedrisks darbinieks E. Raudupe, E. Celinskis (Augsburga), inž. Ed. Paegle, latviešu pārstāvis Baltijas Centrālajā Padomē un bij. LCK priekšsēdis prof. A. Švābe, Švābijas novada latviešu komitejas priekšsēdis A. Tilmanis, redaktors mag. phil. K. Lejasmeijers un A. Zīle (Memingena).

3. iecirknī (Nirnbergā): LCK ģenerālsekretārs priekšsēdis J. Ven... BALK locekļis un Valkas nome... latviešu komitejas priekšsēdis ... J. Turks, R. Nīkurs, K. Birnba... Mīšbachas nometnes latviešu k... tejas priekšsēdis komponists J. ... ruks, Vālkas nometnes emigrā... lietu kārtotājs Erv. Šmits, inv... V. Reimanis, mācītājs Arn. ... BALK locekļis un Tautzinātn... padomes priekšsēdis prof. Dr... Starcs un O. Kārkliņš (Hersbr...

4. iecirknī (Vircburgā): LCK ... ceklis un Vircburgas Centrālās ... metnes direktors H. Klarks. K... viru palīdzības pārvaldes prie... dis J. Goldmanis, LCP priekš... un Bavārijas apg. latviešu pad... priekšsēdis J. Lavenieks, mā... V. Voitkus, Vircburgas Cent... nometnes latviešu komitejas pr... sēdis mag. chem. J. Bormanis, r... nieks G. Salnais, Vircburgas ... trālās nometnes latviešu komi... loc. K. Velmers un Ansbachas ... viešu nometnes direktors būv... nieris L. Rozentāls.

Mūsu dzīves kārtošana

(Turpinājums no 1. lpp.)

Jautājums. Vai ir kas darīts, lai stiprinātu pašu DP iespaidu nometņu pārvaldē?

Atbilde. Baltijas centrālās iestādes lūgušas IRO galvenā mītnē Heidelbergā, lai atbildību par nometņu administrāciju nodod DP ievēlētiem pārstāvjiem. Lūgts arī noteikt nometņu vēlēto komiteju tiesības un pienākumus, piešķirot komitejām tiesības apsaimniekot nometnes. Tāpat prasīts IRO atsevišķās vienībās un IRO amerikāņu joslas galvenajā mītnē Heidelbergā nodibināt DP un politisko bēgļu pārstāvniecības padomu došanai un informācijai. Šajās pārstāvniecībās ik tautība sūtītu savus pārstāvjus. Mūsu lūgumam saņemta principiāli piekrītoša atbilde.

Jautājums. Vai ir kādi jaunumi emigrācijas jautājumā?

Atbilde. Starptautiskā DP un politisko bēgļu komiteja savā 30. augusta iesniegumā emigrācijas jautājumā griezās pie lorda Bevridža. 8. novembrī saņemta viņa atbilde. Tajā uzsvērts, ka iesniegumā izteiktie uzskati visumā sakrītot ar bēgļu aizsardzības nodomiem un pašreiz daudz strādājot pie mūsu emigrācijas problēmas labvēlīgas atrisināšanas. Tuvākajā laikā Vācijā ierādīsoties lorda Bevridža uzticības persona — bēgļu aizgādības komitejas pārstāvis, ar kuŗu būs iespējama sadzīves apstākļu, tiesāšanās personīgām pārrunām ... chenē. Ņujorkas pilsoņu kom... informē, ka iespējama Stretona ... jekta pieņemšana, bet tajā pare... mi ievērojami grozījumi. Savā ... šajā jautājumā lūdzu arī sūtņa ... maņa informāciju. Viņš domā, k... grozījumi var būt mums tikai ... vēlīgi. Katrs, kam izdošoties i... ASV, varēšot tur atrast darbu ... nodrošināt eksistenci, raksta s... Ļoti vēlams kāds arods, sevišķi ... nisks. Ir svarīgi, lai aizbra... prastu angļu valodu. Sūtnis atst... arī pilnīgu informāciju par mūs... ganizācijām un sabiedriskajiem ... biniekiem ASV. Šādu datu gan... par Kanādu. UN sociālā, hum... tārā un kultūrālā komiteja n... mēģinājusi paildzināt DP izvie... nu, pret ko krasi uzstājusies Ru... ta kundze, aizstāvot DP inter... Beigās sūtnis Bīlmanis priecāja... baltieši Vācijā visos svarīgākos ... tājumos rīkojas organizēti un ... uzskati nedalās.

Jautājums. Kas darīts DP per... gās mantas aizsardzībai?

Atbilde. Šajā jautājumā esmu ... dzis militārās valdības juridi... daļas paskaidrojumus. 4. nove... saņēmu rakstisku atbildi, ... teikts, ka DP un bēgļi drīkst ... legāli iegūtas auto mašīnas un ... kameras. Auto lietošana pak... vācu noteikumiem, kāpēc iespē... arī auto rekvizēšana, bet par šo ... cību iespējamas pārsūdzības. ... adresējamas: to the Direktor of ... Land offices of Military Gov... ment. Emigrācijas vai izvietoš... gadījumā auto mašīnas no Vā... nevarēs izvest.

Jautājums. Ko ieskatāt par ja... LCP svarīgāko uzdevumu?

Atbilde. Jaunajai LCP visp... būtu jāizbeidz nodarboties ar p... nīgo strīdu iztirzāšanu un jāiero... laika tērēšana debatēm par da... instrukciju pārstrādāšanu. LCP ... les vispirms jāveltī pašas reālās ... ves izvirzīto problēmu atrisinā... un proti — tautas kopības uztu... nai, tautiešu eksistences nodro... šanai un izvietošanas jautājumu ... tošanai. Jārada spēcīgs izpildu... gans LCK, kuŗā sadarbotos visi, ... spēj un grib strādāt, vienalga, ... kāda nogrupējuma tas pieder un ... du pārliecību tas reprezentē. Es ... ka visi, kas vienu vai otru iem... dēļ līdz šim atteicās no šī darba ... gad to darīs. Apstākļi to pras... laika vairs nav daudz.

Nometņu dzīve

Valkas nometnē nodibināta starptautiska komiteja, kuŗā ieiet latvieši un igauņi. Komitejas priekšsēdis ir mūsu tautietis Krišjānis Brūveris.

Paldies par palīdzību latviešu bērniem nometnē, šādu pateicību Mērbekas nometnes latvieši nosūtījuši Dānu-latviešu biedrības pr-kam Dānijā Gunāram Hāgensenam, par viņa noorganizēto līdzekļu un pārtikas vākšanu latviešu bērniem Mērbekā.

Anglijas darba ministrija izšķirusies, ka darbā uz Angliju pārvedīs vienīgi strādniekus, bet ne dažādu profesiju, biroju un veikalu darbiniekus. Izņēmumi būšot tikai pēc pārliecināšanās, ka tie spējīgi strādāt smagu darbu. Nepieņems arī precētus pārus. Tāda informācija iegūta Lejassaksijas apgabala latviešu komitejas sēdē, kur komitejas loc. Liepiņš vēl paskaidroja, ka A. Valdmanis IRO galvenajā štābā Ženēvā ievadījis mūsu bij. karavīru jautājuma galīgu izšķiršanu. Sarunās ar Kanādas pārstāvi pie IRO galv. štāba A. Valdmanis esot principiāli vienojies par latviešu ģimeņu iecelošanu Kanādā. Pašreiz izstrādājot plašu iesniegumu Kanādas valdībai. Iesniegumā uzsvērta ģimeņu nedalāmība, norādot, ka ģimene ir vesela darba vienība, kas izdevīga arī kolonizācijai.

Par Vidas novadu latviešu komitejas locekļiem Austrijā ievēlēti O. Liepa, J. Skudra, V. Rollis, E. Cīrulis un E. Volmārs.

„Baltiešu Ziņas Austrijā" raksta: „Ar biskapa J. Rancāna gādību izkārtots Austrijā dzīvojošo katoļticīgo latviešu pārcelšanās jautājums uz Vāciju. Viņus paredzēts nometināt Neietingā, kur jau atrodas lielāka katoļticīgo latviešu kolonija."

Stokholmas latviešu filatēlistu klubs izdos 2 labdarības markas, ienākumus izlietojot latviešu trūkumcietējiem emigrācijā. 5 ēru markas būs zilā krāsā ar māksl. J. Cīruļa zīmējumu un tekstu „Nepūtiet auksti vēji", bet 10 ēru markas brūnā krāsā ar māksl. N. Strunkes zīmējumu un tekstu „Dod Dieviņi citam dot". Marku kopējā vērtība paredzēta 1800 kronu.

...devību dot... ...t patu... ...ēt to va...

...S STRAUJAIS UZPLAUKU...

...as ir lielāka par Eiri, bet ... tikai 180.000 iedzīvotāju, ... bija aizmirsts zemes ga... ...ana, kas toreiz at... ...ināja ar Dāniju, bet ... kuŗa piliņi no tās bri... ...ī bija vienīgā Eiropas ... nebija armijas un flo... ...nocietinājumu un bez... ...analfabētu un parādu ... Islandiešu ienākumi bija ... par eksportētām zivīm, ... un aitas galu, 1939. ... 2.750.000 angļu mār... ...as summas — 2.430.000 ... jāizdod par importa ... ļoti vienpusīga ra... ...Islandieši dzīvoja sūru ... tomēr bija lepni lau... ...tādēļ, ka iztika bez ...

...pēdējos Islandē viss mainījies. ...ētā Reikjavikā šobrīd ...ainu 38.000, bet 50.000 cil... ...pilni dažādām pre... ...jauni amerikāņu auto... ...laugšas jaunas Reikjavi... ...šķiņģētas; gaisa satiksmes ...ar visu salu, bet džips lau... ...Islandes zirdziņu. Kara ...ieguvumi un daudz ieplūda ...un tas sākās tai mirklī, kad ...pirmie sabiedroto spēki. ...mārciņām Reikjavikas ...dzīvēja milzu gaisa ostu, ...dienvidrietumu stūrī ame... ...bāze vēl tagad ir ...lielākiem lidlaukiem Ei... ...Sabiedrotie meklēja darba ...darbiem. Kuģu trūkuma ...kuģu transporti bija ...kādēļ Islandes strād... ...amerikāņi maksāja pasa... ...valdība nelerobežoti ...ražojumus. Turklāt ...novietotie amerikāņu ka... ...daudz naudas ne... ...Islandes pilsētās.

...beidzās, Islande bija ...vienu no Eiropas bagā... ...Piepešais uzplau... ...nepalika arī bez nevē... ...Naudas pārpalikums ...pieplūdušie krājumi ra... ...cenu celšanos. Jaunajos ...Islande gan daudz par to ...kara laikā iegūtā ār... ...atļāva tai pasaules ...iepirktties. 37% importēto ...labāk audumus, mašīnas ...iecirkņiem piederumus de... ...Anglijā, kas arī ir Islandes ...pircējs.

...ājuma brīdis, kādu rada ...negaidīta bagātība, nav ...arī Islandei. Lielākā ne...

...ņela literatūras ... Andrē Z...

...ālā akadēmija šī ...prēmiju literatūrā pie... ...gadus vecajam franču ...Andrē Židam par viņa ...mākslinieciski vērtīgo ...laukā, iztirzājot ...problēmas ar bezbailīgu pa... ...tuvību un psiholoģisku ...gada prēmijas apmērs ...kronu, jeb pāri par ... Prēmiju pasniegs ...svinīgā ceremonijā Al... ...31. nāves dienā 10. de...

...Židu pazīstams kā esejists, ...rakstnieks. Viņš tulko... ...Sekspīru, Tagori, Vait... ...Dūzetu Konredu. Žīds ir ...Francijā, kas iegūst šo aug... ...godalgu. Pirms viņa ...Sillji Prudoms, F. Mis... ...Rolāns, Anatols ...Bergsons, Ivans Bu... ...krievu) un Rožers Mar... ...kas šo godalgu ieguva ...gadam. Židam prēmiju ...dienas pirms viņa ...nāves.

...Nobela prēmiju fizikā un ...divi angļi: fizikā — ...Viktors Epltons no ...universitātes, ķīmijā —

...ības grāmata ...ķimosiem"

...administrācijas valdība izdali... ...apgabalu eskimosiem ...vērtrakstu „Gudrības ...ķimosiem". Tajā jaunās ...izskaidrotas šādā ...palīdz visiem savas ...Viņā palīdz arī es... ...Karalis dod katram ...mēnešos par 16 gadiem, ...tikai pasta gadījumā ...vai eskimosa māte ...aizkart. Ja jums ...gada, kad zvēri krīt ...tad jūs nedrīk... ...aizkart, bet tā jā... ...gadiem. Karalim ne... ...klīstēt ainkī un vien... ...palaistīna".

Vēstules redakcijai

Dr. Audziņš, Filadelfija

NE TIKAI „DOLMEČERS"

Latvijas 19. septembra num... iespiests Daukera protests pret v... „dolmečers" lietošanu „tulks" v... Autors šo germānismu latviešu ... rakstos esot sastapis 3 reizes ... šīgada vasarā. Daudz jaunāki ... kādu citu vārdu un proti: „... nings". Tas pēdējā laikā sastop... gandrīz vai katru dienu pat 3 r... vienā teikumā: „. . . izskrīn... tiem tautiešiem dota tiesība s... nēties IRO skrīninga ... misijā . . ."

Neticu, ka mūsu valodnieki ... avīžnieki nevarētu skrīninga jēdz... tulkot latviešu valodā.

Kad ganos gāju un brīvi ... maisījos pa kājām pieaugušiem, ... bija nodarbināti pie kādas lauku ... būves no māla kleķa, tad bieži d... dēju apzīmējumu „māla skrīnis". ... bija ar dēļiem ierobežots kvadr... laukums, kuŗā mina un jauca m... ar īsi sagrieztiem salmiem. T... mālu skrīnis man vienmēr ien... prātā, kad jālasa vārds „skrīning... visādās variācijās.

CP vēlēšanām
vārijā

8. iecirkni (Nirnbergā): LCK kopcelejas priekšnieks J. Vemers, BALK loceklis un Valkas nometnes latviešu komitejas priekšsēdis mācītājs J. Turks, R. Nīkurs, K. Birnbaums, Fišbachas nometnes latviešu komitejas priekšsēdis komponists J. Poruks, Valkas nometnes emigrācijas lietu kārtotājs Erv. Šmits, invalīde V. Reimanis, mācītājs Arn. Lūdaspadomes priekšsēdis prof. Dr. P. Starcs un O. Kārkliņš (Hersbrukā).

4. iecirkni (Vircburgā): LCK loceklis un Vircburgas Centrālās nometnes direktors H. Klarks, Karavīru palīdzības pārvaldes priekšnieks J. Goldmanis, LCP priekšsēdis un Bavārijas apg. latviešu padomes priekšsēdis J. Lavenieks, mācītājs V. Voitkus, Vircburgas Centrālās nometnes latviešu komitejas priekšsēdis mag. chem. J. Bormanis, rakstnieks G. Salnais, Vircburgas Centrālās nometnes latviešu komitejas loc. K. Velmers un Ansbachas latviešu nometnes direktora būvinženieris L. Rozentāls.

es kārtošana

tikšanās personīgām pārrunām Minchenē. Nujorkas pilsoņu komiteja informē, ka iespējama Stretona projekta pieņemšana, bet tajā paredzēmi ievērojami grozījumi. Savā laikā šajā jautājumā lūdzu arī sūtņa Bīlmaņa informāciju. Viņš domā, ka šie grozījumi var būt mums tikai labvēlīgi. Katrs, kam izdodoties iekļūt ASV, varēšot tur atrast darbu un nodrošināt eksistenci, raksta sūtnis. Ļoti vēlams kāds arods, sevišķi tehnisks. Ir svarīgi, lai aizbraucēja prastu angļu valodu. Sūtnis atsūtīja arī pilnīgu informāciju par mūsu organizācijām un sabiedriskajiem darbiniekiem ASV. Šādu datu gan nav par Kanādu. UN sociālā, humanitārā un kultūrālā komiteja nesen mēģinājusi paildzināt DP izvietošanu, pret ko krasi uzstājusies Ruzvelta kundze, aizstāvot DP interesēs. Beigās sūtnis Bīlmanis priecājas, ka baltieši Vācijā visos svarīgākos jautājumos rīkojas organizēti un viņu uzskati nedalās.

Jautājums. Kas darīts DP personīgās mantas aizsardzībai?

Atbilde. Šajā jautājumā esmu lūdzis militārās valdības juridiskās daļas paskaidrojumus. 4. novembrī saņēmu rakstisku atbildi, kurā teikts, ka DP un bēgļi drīkst lietot legāli iegūtas auto mašīnas un foto kameras. Auto lietošana paklauta vācu noteikumiem, kāpēc iespējama arī auto rekvizēšana, bet par šo ricību iespējamas pārsūdzības. Tās adresējamas: to the Direktor of the Land offices of Military Government. Emigrācijas vai izvietošanas gadījumā auto mašīnas no Vācijas nevarēs izvest.

Jautājums. Kp ieskatāt par jaunās LCP svarīgāko uzdevumu?

Atbilde. Jaunajai LCP vispirms būtu jāizbeidz nodarboties ar personīgo strīdu iztirzāšanu un jālerobežo laika tērēšana debatēm par dažādu instrukciju pārstrādāšanu. LCP pūles vispirms jāveltī pašas reālās dzīves izvirzīto problēmu atrisināšanai un proti — tautas kopības uzturēšanai, tautiešu eksistences nodrošināšanai un izvietošanas jautājumu kārtošanai. Jārada spēcīgs izpildu organs LCK, kurā sadarbotos visi, kas spēj un grib strādāt, vienalga, pie kāda nogrupējuma tas pieder un kādu pārliecību tas reprezentē. Es ceru, ka visi, kas vienu vai otru iemeslu dēļ līdz šim atteicās no šī darba, tagad to darīs. Apstākļi to prasa un laika vairs nav daudz.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Dr. Audziņš, Filachā

NE TIKAI „DOLMEČERS".

Latvijas 19. septembra numurā iespiests Daukera protests pret vārda „dolmečers" lietošanu „tulks" vietā. Autors šo germānismu latviešu laikrakstos esot sastapis 3 reizes visā šīgada vasarā. Daudz jaunāki ir ar kādu citu vārdu un proti: „skrinings". Tas pēdējā laikā sastopams gandrīz vai katru dienu pat 3 reizes vienā teikumā: „. . . izskrīnētiem tautiešiem dota tiesība skrīnēties IRO skrīninga komisijā . . ."

Neticu, ka mūsu valodnieki respektējošie avīžnieki nevarētu skrīninga jēdzienu tulkot latviešu valodā.

Kad ganos gāju un brīvlaikā maisījos pa kājām pieaugušiem, kas bija nodarbināti pie kādas lauku ēkas būves no māla kleķa, tad bieži dzirdēju apzīmējumu „māla skrīnis". Tas bija ar dēļiem ierobežots kvadrāta laukums, kurā mina un jauca mālus ar īsi sagrieztiem salmiem. Tāds mālu skrīnis man vienmēr ienāk prātā, kad jālasa vārds „skrinings" visādās variācijās.

Izdevību dod gadījums,
bet paturēt to var tikai ar darbu

ISLANDES STRAUJAIS UZPLAUKUMS UN KAS NO TĀ IZNĀCIS

Islande, kas ir lielāka par Eiri, bet ko apdzīvo tikai 130.000 iedzīvotāju, pirms kara bija aizmirsts zemes gabals Atlantijas okeānā, kas toreiz atradās personālūnijā ar Dāniju, bet kara laikā kļuva pilnīgi no tās brīva. Toreiz tā bija vienīgā Eiropas zeme, kurai nebija armijas un flotes, nebija nocietinājumu un bezdarba, nebija analfabētu un parādu ārzemēs. Islandiešu ienākumi bija gandrīz tikai par eksportētām zivīm, zivju konserviem un aitas gaļu, 1939. gadā sasniedzot 2.750.000 angļu mārciņu. Lielas summas — 2.430.000 mārciņu bija jāizdod par importa precēm, jo zeme ļoti vienpusīga ražojumu ziņā. Islandieši dzīvoja sūru dzīvi, bet viņi tomēr bija lepni laudis, visvairāk tādēļ, ka iztika bez citu palīdzības.

Kara gados Islandē viss mainījies. Galvaspilsētā Reikjavikā šobrīd nedzīvo vairs 35.000, bet 50.000 cilvēku; veikali pārpilni dažādām precēm, ielās jauni amerikāņu automobiļi. Izaugušas jaunas Reikjavikas priekšpilsētas; gaisa satiksmes tīkls aptver visu salu, bet džips laukos aizstājis Islandes zirdziņu. Kara laikā te viegli un daudz ieplūda līdzekļu, un tas sākās tai mirklī, kad salā ieradās pirmie sabiedroto spēki. Par 4,5 milj. mārciņām Reikjavikas tuvumā izbūvēja milzu gaisa ostu, bet salas dienvidrietumu stūrī amerikāņu stratēģiska baze vēl tagad ir viens no lielākiem lidlaukiem Eiropā. Sabiedrotie meklēja darba spēku būvdarbiem. Kuģu trūkuma dēļ strādnieku transporti bija neiespējami, kādēļ Islandes strādniekiem amerikāņi maksāja pasakainas algas, valdība neierobežoti varēja pārdot ražojumus. Turklāt 80.000 salā novietotie amerikāņu karavīri atstāja daudz naudas nedaudzajās Islandes pilsētās.

Kad karš beidzās, Islande bija kļuvusi par vienu no Eiropas bagātākajām zemēm. Piepešais uzplaukums tomēr nepalika arī bez nevēlamām sekām. Naudas pārpalikums un preču nepietiekamie krājumi radīja strauju cenu celšanos. Jaunajos apstākļos Islande gan daudz par to nedomāja, jo kara laikā iegūtā ārzemju valūta atļāva tai pasaules tirgū brīvi iepirkties. 37% importēto preču, visvairāk audumus, mašīnas un mājsaimniecības piederumus deva Lielbritanija, kas arī ir Islandes galvenais pircējs.

Taču vājuma brīdis, kādu rada piepeša un negaidīta bagātība, nav gājis secen arī Islandei. Lielākā nelaime bija tā, ka cilvēki sāka vieglprātīgi iepirkties. 1946. gadā, neskaitot decembra mēnesi, eksports bija sasniedzis 10.470.000, bet imports 14.730.000 angļu mārciņu. Bet valdībai vēl bija brīvi līdzekļi, no kuriem pusi paredzēja izlietot milzu jaunuzbūves programmas īstenošanai. Islande pasūtināja Anglijā 32 zvejas motorkuteŗus, kas katrs maksāja 9.000 mārciņu. Pārējos līdzekļus izlietoja — automobiļu, naiļona zeķu un dažādu luksus preču iegādei. Tā ārzemju valūtas krājumi strauji izsīka un Islandes stāvoklis kļuva ļoti līdzīgs Lielbritanijas stāvoklim. Bet, kamēr imperija savus aizjūras īpašumus un kredītus izlietoja, lai uzvarētu karu, Islande kara laikā viegli iegūto pēc kara neapdomīgi izšķērdēja, un kamēr Anglija apzinājās savu nopietno stāvokli, Islande tikko sāka apjaust notikušo.

Valdība to saprata vispirms. Kad viņa paziņoja krizes iestāšanos, Islande bija tikpat pārsteigta, kā Lielbritanija šīgada februāra kurināmā krizes laikā. Islandieši tomēr visam tam veltīja ļoti maz vērības. Kamēr valdība apspriedās par izdevumu ierobežojumiem, tirgotāji nadzīgi vien turpināja ārzemēs pasūtināt preces, ievezdami arvien jaunas mantas, kas beidzot, sakarā ar ierobežojumiem, nebija ne muitotas, ne samaksātas. Šīs mantas palika gulot Reikjavikas ostā. Apmēram gada laikā Islande bija izšķērdējusi ārzemju valūtu un kredītus, kas atbilst tās priekškara laika 8 gadu eksportam.

Pašreiz Islande iztiek ar 1 milj. mārciņu aizdevumu, ko Lielbritanija aizdeva nākamai siļķu zvejai. Bet kad jūlija sākumā pirmās siļķes parādījās viegli sasniedzamos salas ziemeļu ūdeņos, siļķu zvejnieki streikoja un neviens kuteris neizbrauca jūrā. Komūnisti, kas pārvalda arodbiedrības, prasīja augstākas algas, bet līdz ar algām celtos arī ražojumu cenas un arvien grūtāk būtu islandiešu nozveju ārzemēs pārdot. Angli izteicās, ka tādā gadījumā viņi iepirks, ja arī mazliet sliktākas, taču daudz lētākas siļķes citur.

Beidzot nu Islandieši ir sapratuši, ka viņu lielākā bagātība ir jūra, un ka tikai rosīga ārējā tirdzniecība var nostiprināt un veicināt viņu augsto dzīves standartu, ko tie laimīgi mantoja kara gados. Ne velti angļi raksta, ka Islandes panākumu atslēga esot siļķes un zvejas kuteri jūrā.

E. A.

Nobeļa literātūras prēmiju iegūst Andrē Žids

Zviedrijas karaliskā akadēmija šī gada Nobeļa prēmiju literātūrā piešķīrusi 77 gadus vecajam franču rakstniekam Andrē Židam par viņa „plašo un mākslinieciski vērtīgo darbu literātūras laukā, iztirzājot cilvēces problēmas ar bezbailīgu patiesības mīlestību un psiholoģisku uztveri". Šī gada prēmijas apmērs ir 146.115 zv. kronu, jeb pāri par 40.000 dolaru. Prēmiju pasniegs Stokholmā svinīgā ceremonijā Alfrēda Nobeļa 51. nāves dienā 10. decembrī.

Andrē Žids pazīstams kā esejists, dzejnieks un rakstnieks. Viņš tulkojis franciski Šekspīru, Tagori, Vaitmenu un Džozefu Konredu. Žids ir astotais francūzis, kas iegūst šo augstāko literātūras godalgu. Pirms viņa to ieguvuši: Silijs Pridoms, F. Mistrals, Romēns Rolāns, Anatols Franss, Anrī Bergsons, Ivans Bunins (dzimis krievs) un Rožers Martēns di Gārs, kas šo godalgu ieguva pirms 10 gadiem. Židam prēmiju piespriesta tieši 10 dienas pirms viņa 78. dzimumdienas.

Šī gada Nobeļa prēmiju fizikā un ķīmijā ieguva divi angļi: fizikā — sērs Edvards Viktors Epltons no Kembridžas universitātes, ķīmijā — sērs Roberts Robertsons no Oksfordas universitātes, viens — par jonosfairas pētījumiem, otrs — par alkaloīdu un citu bioloģiski svarīgu vielu pētījumiem.

NYHT, DM

„Gudrības grāmata eskimosiem"

Kanādas dominijas valdība izdalījusi ziemeļu apgabalu eskimosiem grāmatu ar virsrakstu „Gudrības grāmata eskimosiem". Tajā jaunās ģimenes piedevas izskaidrotas šādā veidā: „Karalis palīdz visiem savas zemes bērniem. Viņš palīdz arī eskimosu bērniem. Karalis dod katram bērnam, kas jaunāks par 16 gadiem, piedevu. Bet tikai posta gadījumā eskimosa tēvs vai eskimosa māte drīkst šo piedevu aizkart. Ja jums ir labs medību gads, kad zvēri krīt un sapinas slazdos, tad jūs nedrīkstiet šo piedevu aizkart, bet tā jātaupa sliktiem gadiem. Karalim nepatīk, ka jūs kļūstat slinki un vienmēr gribat pabalstus."

Kādēļ DP kavējas izceļot uz Franciju

„Daily Mail" Parīzes izdevums ievietojis kāda vārdā neminēta DP vēstuli no Vācijas, kurā rakstītājs paskaidro, kādēļ pārvietotās personas, īpaši no Baltijas valstīm, nelabprāt vēlas izceļot darbā uz Franciju, kaut gan IRO darbinieki šo izceļošanu veicina un ieteic DP izmantot Francijas piedāvāto iespēju un emigrēt uz turieni, lai strādātu ogļraktuvēs, rūpniecībā un lauksaimniecībā. Komūnisti un vācieši šo nevēlēšanos izskaidro ar DP slinkumu, jo tie baidoties no smaga darba Francijā. Rakstītājs paskaidro, ka īstie iemesli šādai atturībai ir pavisam citi.

Francijas iekšpolitiskā situācija patlaban ir nestabila. Kuŗu katru brīdi var mainīties valdība. Komūnistu partija ir ļoti stipra un kontrolē arodbiedrības un daudzas citas organizācijas. Franču komūnistu partija ir instruments Padomju Savienības rokās, un, ja komūnisti pārņemtu varu Francijā, visi DP nonāktu komūnistu kontrolē. Tad komūnistiem būtu viegli viņus „likvidēt" vai nodot Padomju Savienībai pēc pēdējās noteikumiem. Bet ikvienam ir zināms, tālāk raksta vēstules autors, ka DP ir pretkomūnistiski noskaņoti.

Tālāk vēstulē vēl norādīts, ka ļoti neliels skaits DP prot franču valodu. Vairums, cerēdams izceļot uz Angliju, Kanādu, ASV vai citām angliski runājošām zemēm, iemācijušies angliski. Trešais iemesls ir tas, ka lielākā daļa Baltijas valstu DP ir lauksaimnieki, laukstrādnieki, agronomi, ārsti utt, kamēr Francijā izredzes, liekas, ir vienīgi ogļračiem, rūpniecības melnstrādniekiem un nelielam skaitam laukstrādnieku.

Zinaida Lazda

MĀSIŅA

Pa klaju lauku,
pa smilgu ceļu
Tek maza māsiņa,
tekātnīte.

Tek maza māsiņa,
sauc savus brāļus,
Sauc savu tēvu,
sauc mīļo māti:

„Ū, mani brāļi,
ū, bāleliņi!
Ū, tēvs un māmiņa,
ū, ūjināti!. ."

Apstājas, klausās,
tek atkal žigla
Pa klaju lauku,
pa smilgu ceļu.

Debesis saule
rit ritēdama,
Apakšā zeme
tukša un klusa.

Ne māju sliekšņu,
ne namu dūmu;
Ne gaiļa dziesmas,
ne suņa reju.

Kur ceļas kalniņš,
tur kapu kopas;
Kur koku stumbri,
tur nāves zīmes.

Ak mīļā Kurzeme,
velaine mūsu!
Tēvzemes ziedoklis,
paņēmis visu!

„Ū, mani brāliši,
ū, bāleliņi!
Ū, tēvs un māmiņa,
ū, ūjināti!"

Tek balta irbe
pa klaju lauku,
Tek maza māsiņa,
saukādama.

Tiesībnieks

Ar šādu nosaukumu Blombergā mag. iur. K. Vanaga redakcijā un izdevumā iznākusi rotēta žurnāla (150 eks.) pirmā burtnīca (20 lpp. 4° formātā). Tas domāts kā „apskats latv. juristiem tiesību jautājumos". Pirmajā burtnīcā atrodam prof. A. Švābes, senātora P. Leitāna (Zviedrijā), mag. iur. K. Vanaga uc rakstus.

Prof. A. Švābe ievadrakstā (Gaitu sākot) vispirms aizrāda, ka tagadējo laiku vispār iezīmē tiesību krize, kāpēc tiesībniekiem ir sevišķi svarīgs uzdevums kopt un sargāt tiesisko apziņu. Tā jautājumā par Latvijas satversmi, kad dažs „propagandē domas, ka 1922. g. konstitūcija nav vairs spēkā un ka tā-neder un ka katra trimdinieku grupa ir tiesīga pēc saviem ieskatiem ko labot, kas palīdz mūsu ienaidniekiem graut Latvijas valsts tiesiskos pamatus un rakt mūsu brīvības kapu", Švābe aicina tiesībniekus „noskaidrot plašākām aprindām mūsu republikas satversmes nozīmi cīņā par Latvijas neatkarības atgūšanu."

Arī red. K. Vanags aicina latviešu juristus trimdā būt par tiesību sargiem: „Tiesiskās apziņas stiprināšanai atkal jākļūst mūsu sirdslietai." Tāpat senātors Leitāns rakstā Bezatiesību laikā uzsver latviešu panākumu cīnīties par savām tiesībām: „Fiziska pārspēka priekšā bija jāpiekāpjas, bet tāpēc tauta nav atteikusies no savām tiesībām, nedz zaudējusi savu mozo brīvības garu."

Tālāk Tiesībniekā sniegta diezgan plaša informācija par DP juristu konferenci Blombergā, Latvijas parlamentāriešu konferenci uc aktuālitātēm, kā arī plaši iztirzāts DP tiesiskais stāvoklis, apskatot dažādus okupācijas iestāžu rīkojumus. Burtnīcas beigās vērtīga chronika.

Šis izdevums, ko mag. iur. K. Vanags ne vien sakopojis, pārrakstījis un pašrocīgi pavairojis, bet arī par brīvu piesūta visiem graduētiem latv. juristiem, ir īsts ideālista darbs. Nepietiek to saņemt ar siltu pateicību vien: mūsu tiesībnieki lai pekavējas kuplināt ar saviem rakstiem šī vērtīgā izdevuma turpmākās burtnīcas. Tā būs tiešām kas nopietns darīts trimdinieku tiesiskās apziņas kopšanai.

K. Dziļleja

Chronika

Mēnešraksta Laiks 19. burtnīca iznākusi ar K. Dziļlejas, Kn. Lesiņa, Pāvila Klāna, R. Galenieces, T. Tomsona, G. Salnā, H. Vītola, J. Jaunsudrabiņa, P. Jēgeres-Freimanes, J. Rudziša, V. Kalniņa, J. Krēsliņa uc. darbiem.

Ilustrētā Vārda 18. novembŗa atcerei veltīts speciālnumurs iznācis latviešu un angļu valodā. Numurā fotoattēlos parādīta latviešu trimdinieku dzīve nometnēs; sākot ar to iekārtošanu līdz šim laikam, uzskatāmi parādot DP dzīves apstākļus, viņu tieksmes pēc cilvēcīgas dzīves, darbu un sasniegumus un tas lieti noderēs par informācijas materiālu mūsu stāvokļa attēlošanai tiem, kam tas vēl nav pazīstams.

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuŗas saņem ATPŪTAI pasūtinātāji.

Jānis Klidzējs

RĪGAS UGUNIS

(9. turpinājums)

Ilgi ar šīm domām Jēkabs nelauj pats sev tīksmināties. Viņš ir bijis Arno viesis Helsinkos un šodien Arno ir viņa viesis Rigā. Kad Arno ierunājas par apmešanos, Jēkabs saka:

„Domāju, ka mēs abi viens otram noderītu pāri, ja jūs gribētu palikt un es jūs atstātu viesnīcas vientulībā. Mana tēva dzīvoklis nav liels, bet māte jūs jau gaidīs pusdienās."

Arno seja kļūst gaišāka un viņš jau ir runīgāks.

Lai būtu vairāk brīvības, Arno saņem istabu arī viesnīcā, kur nomest liekas mantas un palikt kādu brīdi, ja tas būtu vajadzīgs un Rīgu apkatōt iznāktu pa ceļam. Tad viņi brauc uz Miera ielu.

Pirmais klusums un saļgums ir pārvarēts un viņiem abiem ir ko runāt. Ilgāk abi paklusē tikai tanīs brīžos, kad iznāk pieminēt Zani.

Jēkabs pavēro savu viesi. Neskatoties uz rudens tuvumu, šis ziemeļnieks ir gērbies tik gaiši, ka viņa saulē nobrūnējušā seja ir tumšāka par viņa uzvalku. Viņa mati ir gaiši, piere apaļa, seja pašapzinīga un drosmīgas zilas acis. Augumā viņš ir garāks par Jēkabu. Lēnīgs, bet reizēm uzdzirkst strauji. Viņa balss var patikt. Nebūs brīnums, ka šī balss patiks arī Zanei, kad tanī nomkanēs: mīļā Zane . . .

Viņi ēd pusdienas un tad iet apskatīt Rīgu. Vispirms izstaigā Raiņa, Brāļu un Meža kapus, pēc tam atgriežas pilsētā un kādu pusstundu pasēd kafejnīcā, tad dodas mājās. —

Ir atkal rīts, Jēkabs prāto: Ko lai Arno rāda šodien?

„Varbūt, ka drīzi atradīsies arī Zane?" viesis ievaicājas.

Atkal tā Zane!

„Neticu," smaida Jēkabs. „Domāju, ka arī šodien jums būs vēl jāiztiek ar mani vien."

Pār Rīgu mirdz saulains septembŗa rīts ar zilām, augstām rudens debesīm. Viņi iet pa Valdemāra ielu, Mākslas mūzeju Arno grib redzēt. Tad gājiens cauri Iekšrīgai uz Daugavas pusi. Nojauc un būvē no jauna, gan vienā, gan otrā stūrī. Smaržo cements un kaļķi. Rūc smilšu sijātāji un akmeņu maļēji. Spīd sarkanu un pelēku būvju sienas.

Jau pamirdz Daugavas lielā, zilā straume. Viņi iet gar krastu.

„Arī jūs, latvieši, laikam citu neko nedarāt, ka tikai strādājat un strādājat, tāpat kā mūsējie. Tā, liekas, ir katras jaunas tautas kaislība — gadu desmitā sabūvēt priekš gadu simtiem."

„Pietiek visa. Pietiek laika darbam, pietiek priekam. Gribas satvert visu — kas aiz mums un kas mums vēl tālu priekšā."

Gar Daugavas tiltiem viņi iet uz augšu un Jēkabs no tiesas jūtas kā visa tā līdzīpašnieks, ko viņš te ziemeļu viesim var parādīt.

Trīs kopā vadītās dienās Jēkabs jau ir paspējis savu viesi tuvāk iepazīt.

Ir ceturtās dienas rīts.

Viņi ir sagērbušies un negribīgi ēd brokastis.

Pie durvīm balss. Jēkabs tūlīt pazīst.

„Nāk!" viņš saka.

„Nāk? Zane?"

Garais, mierīgais soms noliek maizi un piecelas. Jēkabs mana, ka viņš ir uztraukts. Arī pašu Jēkabu šinī mirklī vajā nemiers.

Zane ir te.

„Labrīt!" viņa saka un Jēkabs redz, ka viņas pirmais skats apstājas pie Arno. — Tātad! — Jēkabs domā. Tātad!

Beidzot Zane redz arī viņu un draudzīgi pamet ar galvu.

Viņa vēl neiet apsveicināties. Kā apjukusi stāv turpat pie durvīm un kautrīgi smaida.

„Te es esmu. Jūs varat mani bārt abi reizē, ka tik ilgi liku jums mocīties vienam ar otru. Ceru, ka tas jums nebija nepanesami. Jūs abi esat apmēram viena lējuma, vai nē mani draugi, bet es nevarēju agrāk, nekā es to nevarēju . . ."

Tādu Zani nekad Jēkabs nav redzējis. Viņa izskatās nogurusi, bet viņas seja staro tik laimīga un šī piedošanu lūdzēja un klusinātā balss skan kā plavu strauta tecēšana. Un viņa pati ir tik skaista šorīt!

Neganta un smakdama balss Jēkaba domās kliedz: Tā ir viņas lielā mīlestība! Viņas balsī ir viņas Arno!

„Zane!" klusi iesaucas Arno, iet klāt un viņš ir pirmais, kas šorīt Zanei sniedz roku.

Jēkabs nepakustas. Viņš nedzird, ko tie abi runā. Arī Zanei ir aizmirsies iet un pasniegt Jēkabam roku. Viņa ir pilna sava satraukuma. Jā, jā! Viņa ir laimīga, viņai nav laika.

„Jēk, rīt pulksten četros pēcpusdienā lūdzu pie manis Pārdaugavā. Nenokavējies, nāc laikā. Ja tev neatgādina, tu parasti esi nevaļīgs."

Tā Zane saka un viņas balss ir klusa. Viņas acis arvien staro, bet viņas smaids ir gurdens un liekas, ka viņa šorīt neredz neko savā apkārtnē un viņa runā tā kā caur tālumu.

Tad viņi abi ar Arno iet.

Jēkabs pa visām kabatām sāk strauji meklēt pīpējamo.

8.

Ir daudz īsti piemērotu vārdu ar ko pašam sevi nolamāt. Un Jēkabs to dara. Viņš kaunina sevi klusām un smejas pats par sevi balsī.

Jēk, katrs, kas iemīlējies, ir tāds pat āksts kā tu, vai nē? Tad ir daudz fantaziju — iēmumu un attaisnojumu visām mulķībām. Cilvēkam ir tiesības būt slimam, nervozam, nelaimīgam un tā tālāk. Viņš vairs nevar dzīvot bez tā otra, gatavs pārvērsties pelnos un būt pats savs vējputenis, kas šī nelaimīgā atliekas izputina pa vienaldzīgo pasauli, kurā tikai zāle un koki ir laimīgi. Tā, tā! Kādu laiku šis vai šī tā pakūp, pakūp un galu galā dzīvo svilpodams. Vai arī tā nav?

Jēkabs mobilizē visu savu vēso prātu un domā kā nervu sistēmas pētnieks.

Labi. Es biju iesilis pret Zani. Varbūt arī viņa ir labākā no manām paziņām. Labi. Tālāk. Viņas domās es esmu tikai — draugs, nekas vairāk. Te ir visa atbilde. Un cauri!

Tomēr smeldz. Smagi smeldz. Šim jūtonas stāvoklim nav vārdu. To nevar tik ātri izņemt no sevis. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka es vēl neesmu sevī atradis to stiprā cilvēka vielu, no kuŗas varētu veidot visu, ko pats nolēmis. Ja to dabūtu, ja to sasniegtu! Tad — gribētos paskatīties, kas tad īsti cilvēka ricībā ir un drīkst būt!

Tomēr smeldz.

Jēkabs jau vairākas reizes ir nolēmis nerādīties pie Zanes. Lai viņa ir laimīga pulksten četros ar savu somu!

Ir vakars. Ir nakts un atkal diena. Iet? Neiet? Neiet!

Ir jau pulksten četri, bet Jēkabs ir vēl mājās. Pulkstenis lauza laiku drumstalainās sekundēs tik neganti ātri un ekaļi, ka šī skaņa Jēkabam sāk sāpēt ausīs un kaut kur vēl dziļāk.

Steidzīgi viņš iet lejā un iekāpj tramvajā.

Jau tuvojoties Zanes mājām, Jēkabs vēl arvien domā: varbūt neiet? Tomēr viņš neapstājas un jau atver dārza vārtiņus, kuŗus tik daudzas reizes ir vēris. Pie loga parādās Zanes brāļa Pētera Vālas galva.

Arī Pēteri ielūgusi? Kas tad te īsti notiks?

„Jēk, meža brālī!" saka Pēteris. „Mēs skumām, tevi gaidīdami. Māsa skatījās logā kā tālskatā. Nu ir kārtībā!"

Vai Zane tomēr būtu gaidījusi?

Jēkabs tēlo ļoti jautru un nebēdīgu toni. Viņš katram saka pa kādam jocīgam vārdam. Lai Zane vai Arno neiedomājas, ka viņš varētu būt nospiests par kaut ko.

Te bez Zanes, Arno un Pētera ir vēl tikai Zanes studiju draudzene Gunta. Klusa gaišmate. Starp pudelēm uz galda ir piecas oranžas dālijas. Īstie Pārdaugavas dārzu ziedi. Uz galdiņa pie Zanes gultas smaržo vesels rožu klēpis. Jādomā, Arno to atnesis.

Pēteris jau ir reibis. Viņš runā daudz un skaļi. Pārējie trīs ir klusi. Izskatās, it kā viņi būtu sabijušies un kaut ko gaiditu. Arno ir pietvicis. Zane pazagšus skatās visos trīs virziešos pēc kārtas tā, it kā gribētu kaut ko vaicāt. Šis klusums noliec arī Jēkaba galvu. Viņš pēkšņi vairs nezina nekā ko runāt. Paldies Dievam, ka te ir Pēteris Vāla, kas runā par četriem klusajiem.

„Nu esam visi. Lūdzu iegaumēt, ka ārā ir jau rudens un staigā visādas slimības. Tad — uz veselību!"

Viņš pielej visiem glāzes, tās ir jāizdzer.

„Vēl!" viņš sauc.

Soms, Zane un Gunta pakrata galvas.

„Jēk, vēl! Tu esi nokavējies."

(Turpinājums sekos)

Kas un kur?

Izcilo franču mūzikas godalgu Romas prēmiju 150.000 franku apmērā ieguvusi komponiste Elza Barena par savu Otro simfoniju.

Franču eksistenciālistu vadītājs Žans Pols Sartrs tagad, kopā ar saviem domu biedriem, ik nedēļu 20 minūtes runā Parīzes radiofonā par dienas notikumiem no eksistenciālistu viedokļa.

Žana Pola Sartra lugas „Mušas" pirmizrāde Vācijā notika novembŗa sākumā Diseldorfā, Gustava Grindgensa inscenējumā, kas, kopā ar Mariannu Hopi, arī tēloja galvenās lomas.

Pirmo reizi pēc kara Vilhelms Furtvenglers atkal diriģēja Vīnē, divos koncertos, atskaņojot Mendelsona — Bartoldija darbus un Bēthovena „Eroiku". Arī Vīnē publika diriģentu jūsmīgi sumināja.

NEAIZMIRSTAMI MIRKĻI

SPORTA LAUKUMĀ LATVIJAS

22 BRĪVĪBAS GADOS

1918. g. Latvijas neatkarības proklamēšana mūsu sportistiem atļauj noņemt no saviem tērpiem svešas krāsas. Viņi brīvi var reprezentēt sarkanbaltsarkano karogu.

1921. g. Par mūsu sportu sāk runāt ārpus Latvijas robežām: R. Ronis ir uzmanības centrā pasaules meistarsacīkstēs grieķu-romiešu cīņā Helsinkos.

1922. g. Pirmā valstu sacīkste: Latvijas futbolisti spēlē 1—1 neizšķirti ar igauņiem. — Sporta biedrības Marsa mazajā laukumiņā sākās liela sporta karjēra: pirmo reizi startē E. Karlsone-Kukaine, ar ko pavērts ceļš latviešu sieviešu sporta attīstībai.

1923. g. Kapteinis J. Rēdlichs, vēlākais pulkvežleitnants J. Raiskums nodibina Rīgas futbola klubu. Veikts liels darbs cīņā pret sveštautiešu ietekmi mūsu sportā.

1924. g. Olimpiskās ziemas sporta sacensības Šamoniksā un jaunās Latvijas pirmā līdzdalība olimpiskās spēlēs. A. Rumba pārsteidz ar saviem panākumiem ātrslidošanā. Mūsu otrs dalībnieks R. Plūme 50 km slēpējumā spiests no sacensības izstāties. — Latvietis H. Matisons uzvar pasaules labāko amatieru šachistu cīņās Parīzē. Fr. Apšenieks iegūst 2. vietu. — Mūsu pirmā valstu sacīkste basketbolā; Latvija-Igaunija 20—14.

1926. g. Latvijai pirmo reizi uztic Eiropas meistarsacīkšu sarīkošanu: Rīgas Salamanska cirkā pulcējas mūsu kontinenta izcilākie reprezentanti grieķu-romiešu cīņā.

1929. g. Latvijas futbolistu lielākais zaudējums valstu sacīkstē: Zviedrija-Latvija Stokholmā 12—0.

1930. g. Reālizējas viens no Latvijas visu laiku labākajiem rekordiem vieglatlētikā: J. Kivītis skrien 100 m 10,6 sekundēs. — Ir latviešu ievērojamākā desmitcīņnieka J. Dimzas slavas laiks.

1931. g. Pasaules YMCAs 2000 sportistu sanāksmē Kopenhagenā Latvijas vienība uzvar volejbolā.

1932. g. J. Daliņa laikmets. Losandželosas olimpiskās spēlēs Daliņš izcīna 2. v. 50 km soļošanā un ir pirmais brīvās Latvijas sportists, kas iegūst olimpisko uzvaras medaļu. Viņš ir arī pirmais latvietis pasaules rekordists soļošanā. — Latvijas ledushokejistu pirmais starts Eiropas meistarsacīkstēs Berlīnē.

1933. g. A. Motmillers sasniedz Latvijas visu laiku labāko rezultātu maratona skrējienā (2:41;38,2 st.).

1934. g. J. Daliņš Eiropas meistarsacīkstēs Turīnā uzvar 50 km soļošanā. — Lielais notikums Ženēvā: Latvija — pirmais oficiālais Eiropas meistars basketbolā. — E. Bietags, maisu nesējs kādā Rīgas uzņēmumā ar 60 latu algas mēnesī, patapina ceļa naudu un, valodu nepārvaldīdams, 3. kl. vilcienā viens pats aizbrauc uz Romu. No turienes atgriežas Eiropas meistars grieķu-romiešu cīņā pussmagā svarā. E. Bietags.

1935. g. Sacīkstē Rīgā reālizējas mūsu basketbolistu lielākā uzvara: Latvija pieveic Lietuvu 112—10!

1936. g. Berlīnes olimpiskās spēles. Latvijas ieguvums: E. Bietags izcīna sudrabu medaļu grieķu-romiešu cīņā, bet A. Bubenko 3. v. 50 km soļošanā. — P. Bernhards Londonā sasniedz pasaules rekordu 1 jūdzes soļojumā.

1937. g. Skaistā vēsts no Helsinkiem: latvietis K. Kļava — pasaules meistars šaušanā. — Ķemeros notiek lielais starptautiskais šacha turnīrs. Pirmo vietu dala 3 dalībnieki, to vidū rīdzinieks V. Petrovs, kas iemanto arī šacha lielmeistara titulu. — Otrās Eiropas basketbola meistarsacīkstes Rīgā un Lietuvas basketbolistu slavas laika sākums.

1938. g. Latvijas futbolisti nezaudē nevienu valstu sacīksti. — Ar starptautiskas klases rezultātiem (500 m 42,9 sek. un 1500 m 2:16,4 min.) pasaules meistarsacīkstēs Davosā sākas ātrslidotāja A. Bērziņa lielā karjēra.

1939. g. Eiropas meistarsacīkstes ātrslidošanā Rīgā. Uzvar A. Bērziņš. E. Bite iegūst 3. v. 1500 m slidojumā.

1940. g. Tallinā pēdējo reizi atskan brīvās Latvijas himna par godu mūsu sportistiem: Latvija futbolā zaudē Igaunijai 1—2. Tie ir vēl nepieredzēti mirkļi. 10.000 igauņu dzied savu himnu ne tikai stadionā, bet arī tad, kad no sporta laukuma organizēti atgriežas pilsētā. Daudzi igauņu patrioti zaudē brīvību, taču Tallinas stadionā dzimusi jauna kustība — igauņu pretestības kustība svešas varas okupācijai. Latviešu futbolisti aizbrauc uz Rīgu. Pēc tam viņiem nekad vairs nav bijusi iespēja reprezentēt brīvu valsti.

Arnolds Šmits

RM. 1689.— kara invalidu aprūpei ieņemts latviešu mākslinieku un preses darbinieku futbola sacīkstē 2. nov. Lībekā. Velti invalidiem nodos 18. novembrī.

Evalds Poltraks 4. nov. Vircburgā meta veseri 44,30 m, kas ir 1947. g. labākais sasniegums.

Pasaules rekordists soļošanā Pauls Bernhards pošas darba gaitās uz Austrāliju.

Grezna diploma metu, kā ziedojumu latviešu sportistu saimei emigrācijā šajās dienās amerikāņu joslas sporta vad. A. Celmam dāvājis mākslinieks S. Vidbergs. Diplomi jau nodoti iespiešanai un tos saņems amerikāņu joslu dažādu sporta veidu meistarsacīkšu uzvarētāji.

Anglijas meistarsacīkstēs basketbolā latvieši (Skujiņš, Ķēkabsons, Pūrs, Rukuts, Kadiķis) pirmajā spēlē Londonā uzvarēja Poļu akadēmisko sporta klubu 35—31 (19—11).

Vieglatlētikas sezonas nobeiguma sacīkstēs Memingenā A. Skrinda meta disku 25,13 m, bet vīriešu sacensībās J. Smekšs veseri 31,90 m.

Vircburgas YMCA kvalifikācijas turnīrā, basketbolā Vircburgā uzvarēja Hersbrukas YMCAs vienību 64—32 (24—15) un 65—37 (34—10). Vircburgieši abās dienās izmantoja 10 spēlētājus: Ringu, Lerchu, Pērkoni, Miezīti, Raiskumu, Liepu, Baumani un 3 brāļus Blicavus. Zaudētājiem galvenais punktu guvējs bija Sprogis.

Vircburgas latviešu meistarsacīkstēs šacha ātrspēlē no 16 dalībniekiem uzvarēja Kurklis.

Franču okupācijas joslā ārzemniekiem nav atļauts sastāvēt vācu sporta biedrībās, noteikusi franču militārā valdība. Ar tās atļauju vāciešu vidū var startēt tikai tie ārzemnieki, kas dzīvojuši Vācijā jau pirms 1939. gada.

„Bavārieši skrien tikai uz futbola un boksa sacīkstēm, bet par politiskām sanāksmēm un zinātniskiem priekšlasījumiem nav intereses. Tā ir mūsu kultūras pagrimšana". Šos vārdus Bavārijas parlamentā nesen teicis bijušais ministru prezidents Dr. Hegners.

Londonas Arsenal vienība, kas Anglijas futbola meistarībā vēl nav uzvarēta, Parīzē zaudēja pret Kārļa Ārena vienību Racing Club Paris 3—4.

Padomju Savienības futbola meistars CDKA Čehoslovakijā piedzīvojis 2 zaudējums: pret Ostravu 3—4 un Presburgas sporta klubu 2—3.

Mūsu futbolistu uzvara Vircburgā

Latviešu izlases futbolisti 15. nov. guva skaistu uzvaru Vircburgā, pārspējot Vircburgas pilsētas vācu sastādīto vienību 9—1. Jau pēc pirmajām 45 minūtēm latvieši bija 5—0 vadībā. Mūsu vienpadsmitā atkal spēlēja arī visas vecās slavenības — Bebris, Šeibelis, E. Pētersons, Lidmanis un Laumanis. Jāpriecājas, ka futbolistiem nebija par grūtu veikt tālus ceļus, lai kopējiem spēkiem veiktu mūsu sporta propagandu emigrācijā.

DAŽOS VĀRDOS

Ikviens mēģinājums radīt Čehoslovakijā diktatūru atdurstoties uz sociāldemokratu sīvu pretestību, atzinusi Čechoslovakijas sociāldemokratu gadskārtējā konference, kas sākusies Prāgā. Ja atsevišķos gadījumos sociāldemokrati gājuši kopā ar komūnistiem, tad tas vēl nenozīmējot apvienošanos vai atkāpšanos no sociāldemokratu politikas.

Rumānijas jaunā ārlietu ministre komūniste Anna Paukere, stājoties amatā, paskaidroja, ka Rumānijai jāiestājas UN, kaut arī zināmas aprindas esot pret Rumānijas uzņemšanu. Rumānijas ārpolitika turpmāk kalpošot tautai un nevis vairs angloamerikāņu un franču imperiālistiem. Rūmānijas komūnisti un sociālisti nolēmuši apvienoties vienā strādnieku partijā, kas veicinātu draudzīgu politiku ar kaimiņzemēm un PSRS.

No Ungārijas aizbēgušajam opozicionālās ungāru neatkarības partijas priekšsēdim Zoltanam Pfeiferam, kas tagad ieradies Nujorkā, dota uzturēšanās atļauja ASV. Pfeiferu pavada sieva un meita.

Pasta saiņu sūtījumi Vācijā, kas saņēmējiem piegādājami vēl pirms Ziemsvētkiem, ierobežoto satiksmes iespēju dēļ jānodod pastā vēlākais līdz 5. decembrim, paskaidrojusi pasta virsdirekcija Minchenē.

TASS Briseles korespondents apsūdz beļģu iestādes, ka tās mēģinot aizkavēt padomju pilsoņu repatriāciju. 3. novembrī, pirms kāda padomju kuģa došanās ceļā, beļģu policisti ieradušies ostā, pratinājuši repatriējamos, mēģinājuši tos iebaidīt un panākt atteikšanos no repatriācijas.

Raķešu motor izmēģināšanā Anglijā eksplozijā nonāvētas 3 un ievainotas 11 personas. Nonāvēto vidū ir arī vācu zinātnieks Dr. Šmits, kas vadīja kādu vācu pētnieku grupu.

Rāpus Kanādā ierāpies 22 gadus vecais anglis Gregsons, kas nedabūjis ieceļošanas atļauju un ticis pāri robežai rāpus līzdams, pa Niagaras tilta spraišļiem virs milzīgā ūdenskrituma. Viņš notverts Kanādas krastā, bet pēc nopratināšanas tomēr saņēmis atļauju tur palikt.

Gaļo zābaku dēļ zagli atlauzuši vācu feldmaršala Gneizenava kapliču un zārku. Kad tiem tomēr nav izdevies mirušā zābakus nomaukt, viņi aplējuši zārku ar benzīnu un to aizdedzinājuši.

Lidmašīnas bez pilotiem atombumbu vešanai grib izgatavot ASV flotes aviācija.

Četri interzonālas kontrabandistu bandas vadītāji, kas apgalvojuši, ka iegūto peļņu grib izlietot „Vācijas atbrīvošanai no okupācijas varām", apcietināti Visbadenē.

Sociāldemokratu valdība dibinājas Dānijā, lai gan šī partija pēc pēdējām vēlēšanām palikusi mazākumā. Zemnieku un konservātīvo partijas piesolījušās dibināt koalīcijas valdību, bet liberāļi paziņojuši, ka atbalstīs sociāldemokratus.

Par „svešas varas kvislingiem" vācu sociāldemokratu vadītājs Šūmachers nosaucis vācu komūnistus.

„Kampaņu pret krievu inteliģences pakalpību rietumiem ievadījis padomju arodbiedrību kongress. „Trud" sevišķi nosoda valsts uzņēmumu strādnieku, skolotāju un zinātnisko institūtu darbinieku nostāju. Medicīnisko darbinieku arodbiedrībai pārmet, ka tā necīnoties pret tendenci godināt „reakcionārās buržuāzijas zinātni".

To, ka amerikāņi nolikuši vainagu pie Petkova kapa, „Izvestija" nosauc par „bezkaunīgu komēdiju". ASV kongresa locekļi, kas vainagu nolikuši, esot tikai izteikuši „amerikāņu reakcionāru sēras par zaudētu sulaini".

Aizliegumu iespēlēt un iedziedāt skaņu platēs saviem biedriem izdevusi Amerikāņu mūziķu aizsardzības biedrība. Aizliegums spēkā ar 1. janvāri. Biedrībai ir ap 250.000 biedru ASV un Kanādā.

Cukurs kļuvis 53 proc. dārgāks Francijā. Kopš 1. novembra tā oficiālā cena ir 58 franku par kg, līdzšinējo 38 franku vietā.

Lai iegūtu nailona zeķes, 300 strādnieces Norvičas fabrikā pieteikušas streiku, jo viņām neesot iespējams darba laikā stāvēt rindā pie veikala. Fabrikas direktors pats aizgājis nopirkt strādniecēm katrai pa pārim zeķu, un streiks atkal beidzies.

Karaliz trimdā gādā darbu

100.000 tautiešiem

Pirms pirmā pasaules kara Eiropā bija 19 monarchu. Tagad valda vēl tikai 9. Daži kroņi krita pēc pirmā, daži pēc otrā pasaules kara. Republikās, kas agrāk bijušas monarchijas, vēl joprojām ir nelielas monarchistu grupas, kas cer uz karaļu atgriešanos.

Paši karaļi dzīvo un gaida, daži intensīvi darbodamies, citi apatiski. Karaliskās personas Lisabonas kolonijā Italijas Umberto 2., Spānijas infants Don Huans un Francijas troņmantnieks Parīzes vīkonts dzīvo mierīgu, klusu mājas dzīvi, nemitīgi atbildēdami cienītāju vēstulēm. Aleksandrijā dzīvo Italijas Viktors Emanuels 3., Bulgārijas Simons 2. un Albānijas Cogu. Reizēm viņi sastopas Ēģiptes karala Faruka galmā. Dienvidslavijas Pēteris 2. un bijušās Austro-Ungārijas troņmantnieks Oto Habsburgs uzmanīgi seko notikumiem Balkānos un kārto „valsts papīrus" Parīzē un Nujorkā. Hohencolernu kroņprincis Vilhelms un Bavārijas troņmantnieks Ruprechts Vitelsbachs nepacietīgi gaida, kad posta piemeklētā Vācija sāks saukt pēc monarchijas. Rumānijas Karols 2. skaudīgi lasa laikrakstu ziņas par savu dēlu Michaelu, kas joprojām ir Rumānijā. Karols nesen aizceļojis no Rio de Žaneiro uz Lisabonu, laikam vēl cerēdams, ka zibens no skaidrām debesīm varētu atkārtoties vēlreiz. Beļģijas Leopolds 3. pavada dzīvi kā bagāts kungs Šveicē, gaidīdams, ka viņu aicinās atpakaļ vai vismaz galīgi izšķirsies par viņa nākotni.

Viens no visdarbīgākajiem ir arī viens no visjaunākajiem — Pēteris Karageorgevičs no Dienvidslavijas. Jaunais cilvēks, kura tēvu Aleksandru nogalināja atentātā, kad Pēteris vēl bija mazs, faktiski valdījis tikai apmēram vienu nedēļu. Kara laikā viņš pārņēma varu no pavaldoņa prinča Paula, bet tūlīt pēc tam nacisti viņu padzina. Londonā viņš nodibināja trimdas valdību, ko 1945. g. novembrī apsnieda, jo Dienvidslavijā jau valdīja Tito un tautas nobalsošanā monarchiju likvidēja.

Karalis Aleksandrs atstāja Pēterim mantojumā apm. miljardu dinaru — 20 milj. dolāru un labus ieguldījumus Eiropas rūpniecībā, ieskaitot Parīzes pazemes dzelzceļu, kas kādreiz bija ļoti ienesīgs uzņēmums. Viņa īpašumus Dienvidslavijā konfiscēja šīgada martā.

Katru vakaru 24 gadus vecais ekskaralis tagad zilā Kreislerī brauc uz Buloņas mežu pie Parīzes, kur uzcelts piemineklis viņa vectēvam — pirmajam Dienvidslavijas karalim un pēdējam Serbijas monarcham Pēterim 1.

No rīta Pēteris sāk savas gaitas pl. 9, un ik pārnakti viņš strādā vēlu — parasti līdz 2 vai 3. Vienu stundu viņš katru dienu darbojas ar savu dēlu Aleksandru; tad atkal atgriežas pie rakstāmgalda. Viņa palīgs ir sekretārs Momkilo Vukovičs, kas agrāk bija Belgrades žurnālists. Abi kopā visvairāk rūpējas par apm. 100 000 dienvidslavu bēgļiem, kas ienīst Tito un izraudzījuši karali par savu vadītāju. Viņš tagad cenšas dabūt tiem darbu Francijā.

Pašlaik karalis visvairāk nopūlas atbrīvot ap 2000 dienvidslavu no DP nometnēm Vācijā, dabūt tiem ieceļošanas atļaujas un darbu Francijā. Sekretārs Vukovičs paskaidrojis, ka karalis „ar ļoti ietekmīgu personu palīdzību ASV, Anglijā un Francijā vāc naudu un organizē transportus".

Īpašu vērību viņš veltī 80 dienvidslavu studentiem Parīzē. Tie saņem stipendijas no serbu atbalstīšanas apvienības ASV. Bez tam karalis izgādājis viņiem brīvdienu darbu Citroena auto fabrikās Parīzē un lauksaimniecībās. Sekretārs Vukovičs nosaucis tos par „jauno intelektuāļu kadru, kas kādreiz vadīs cīņu pret marksismu, ko tagad uzspiež jaunatnei Dienvidslavijā."

Karalis nešaubās, ka dienvidslavu tauta kādreiz gāzīs Tito režīmu, un tad atkal aicinās viņu troni. Stāsta, ka viņam esot pastāvīgi sakari ar pretestības kustību dzimtenē. Vukovičs sauc Dienvidslaviju par „lielu koncentrācijas nometni, kur ieslodzīti 16 miljoni". Bet piebilst: „Balkānos nekad nevar zināt — vienu dienu esi zemē, nākošā atkal augšā. Mums jābūt gataviem tvert izdevību tikko tā parādīsies."

Tikpat intensīvi par atgriešanās iespējamībām interesējas arī Oto Habsburgs. Ironiskie vīnieši arī saka: „Kāpēc nē? Oto var tikt troni, ja viņš ieradīsies Vīnē, vadīdams nepārredzamu pārtikas auto kolonnu. Bet tādā pašā veidā par Austrijas valdnieku varētu tikt arī Trumens vai Staļins."

32 gadus vecais erchercogs, viņa četri brāļi — Roberts, Rūdolfs, Karls-Ludvigs un Felikss, divas sekretāres un četras mašīnrakstītājas vienreiz jau izmēģināja rīkot puču Iglas pilsētiņā tuvu Insbrukai Tirolē. Tās bija 1946. g. janvārī. Jaunie Habsburgi bija tērpušies franču uniformās. Ar tirolliešu monarchistu palīdzību vini gribēja izplatīt „manifestu Austrijas tautai". Manifests jau bija uzrakstīts un pavairots daudz tūkstoš eksemplāros. Bet pēc dažām dienām Oto aizbrauca pats un aizveda arī manifestu saiņus divos automobilos, kas pazuda pāri Šveices robežai. Divi brāļi — Karls-Ludvigs un Rudolfs — aizkavējās pārāk ilgi un tos izraidīja Austrijas valdība, kas uztur spēkā likumu, ka Habsburgiem bez īpašas atļaujas nav brīv spert kāju Austrijas territorijā. Divus monarchistus apcietināja, bet viens no tiem cietumā saņēma ordeni. Vēlāk izrādījās, ka Oto bija noticējis monarchistu plānam, ka viņš varētu atgūt troni, ja paprieks lautu ievēlēt sevi par ministru prezidentu tāpat, kā to darīja Napoleons 3. Francijā.

Austrijā ir divas monarchistu partijas. Viena grib tikai Habsburgu, otrai vienalga, no kādas dzimtas valdnieks nāktu, ja tikai atjaunotos monarchija. Ne vienai no šīm partijām tomēr nav lielas nozīmes un tās abas diezgan maz aktīvas. Prēv Habsburgiem nav nekāda naida. Bet ir vēl launāk, viņus neņem nopietni. Lielākā daļa no monarchistu vadītājiem ir jau pāri 80 gadiem un liekas, ka jauni spēki nerodas.

Pa to laiku Oto dzīvo visai ērti, tērēdams mantu, ko 1934. gada likums viņam atdevis.

D M

Dāņiem trūkst 150.000 dzīvokļu

Arī Dānijā, tāpat kā daudzās citās zemēs pēc kara, ļoti akūta ir dzīvokļu problēma. Lai sagādātu dzīvokļus visiem iedzīvotājiem, kam to trūkst, Dānijai esot vajadzīgi 150.000 jaunu dzīvokļu. Kopenhagenai vien, kurā dzīvo vairāk par ceturtdaļu visu Dānijas iedzīvotāju, vajagot vismaz 40.000 dzīvokļu, ziņo dāņu prese. Galvaspilsētā esot vairāk nekā 70.000 ģimeņu, kurām nav sava dzīvokļa un kas spiestas dzīvot kopā ar radiniekiem vai draugiem.

Saspiestā dzīvošana pārāk maz un mazos dzīvokļos ļoti nelabvēlīgi ietekmējot dāņu mājas un ģimenes dzīvi, uzsver prese. Tūkstošiem jaunu laužu esot kavēti uzsākt ģimenes dzīvi dzīvokļu trūkuma dēļ. Katru atbrīvojušos dzīvokli dzīvokļu komisija nekavējoties piešķirot precētiem pāriem ar vairāk bērniem, un arī jauni precēti pāri, kam bērnu nav, spiesti dzīvot pie vecākiem vai nu kopā, vai pat katrs pie saviem vecākiem. To arī min par vienu no iemesliem, kādēļ pieaudzis laulības šķiršanas gadījumu skaits.

Tāpat ļoti trūkst atsevišķu mēbelētu un nemēbelētu istabu vieniniekiem. Daudzi jauni ļaudis, kas dodas uz galvaspilsētu, lai tur atrastu darbu, pat esot spiesti pārnakšņot kāpņu telpās, dzelzceļu vagonos vai parkos, līdz tiem izdodas dabūt pajumti. Bet šo darba meklētāju pieplūdums Kopenhagenā pēdējā gadā vien pieaudzis par 44.000.

Tā stāvokli attēlo dāņu prese. Bet, kā zināms, dāņi ir lieli ērtību mīlētāji, un, pieejot ar citu dzīves standartu, aina varbūt tik visai kļūmīga neliktos. Dānijas pagājušā gada valsts statistikas gada grāmatā minēts, ka Dānijas pilsētās un ciemos dzīvo 2,06 miljoni iedzīvotāju. Saskaitot visu pārskatā minēto dzīvokļu resp. to istabu skaitu, izrādās, ka visi minētie iedzīvotāji kopā apdzīvo vismaz 2,02 miljonu istabu. Īstenībā istabu skaitam jābūt vēl lielākam, jo attiecīgajā tabulā visi dzīvokļi, kam vairāk par 5 istabām, pieskaitīti 5 istabu dzīvokļu grupai. Tas nozīmē, ka praktiski katram dāņim, ieskaitot zīdaiņus, iznāk vismaz viena istaba.

Grūtību novēršanai dāņu būvniecības komisija izstrādāja dzīvokļu būvniecības programmu, kas paredz piecu gadu laikā uzbūvēt ik gadu 30.000 dzīvokļu. Bet darba roku un materiālu trūkuma dēļ programma nereālizējas, un faktiski gadā uzbūvēti tikai 8000 dzīvokļu. Pastāv cerības, ka gaidāmajās saimnieciskajās sarunās būs iespējams nodrošināt kokmateriālu importu no Zviedrijas un Somijas, lai dzīvokļu būvi varētu pasteidzināt.

Pēdējais japānis

Pēdējais japāņu karavīrs, kam karš vēl nebija beidzies, sagūstīts Gvadalkanālas salā novembra sākumā. Divreiz sagūstīts, viņš atkal bija izbēdzis un slēpies džungļos, neatzīdams, ka karš beidzies. Kad iedzimto konstēbļi sagūstījuši viņu kāda ciema nomalē, viņa mati bija sapinkājušies un drānas vienās lupatās. Stiepulēm apvītas lupatas sargāja viņa kājas. Viss viņa īpašums bija: veca ierakumu lāpsta, salauzts durklis un ūdens pudele.

Newsweek

Eslingenas latviešu kooperātīvs, dibināts 1945. g., (14a) Esslingen/N., Uhlandstr. 16, — iepērk pret samaksu tautiešiem piemērotas nenormētās preces, maina preces ar citiem kooperātīviem, **pieņem komisijā** literatūru, mācības grāmatas uc izdevumus.

Radus, draugus un pazinas meklē **Ilgvars Naufrīds Purviņš:** (21) Selm/Beifang i. Westf., Kr. Lüdinghausen, Eichenstr. 8.

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM 7.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 6.— mēnesī par eks. Sludinājumu maksa: RM 3.— par viensleļīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi par puscenu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence / adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

Dr. A. Kymmeli Nujorkā (agr. adr. Hudson Street, Marine Hospital) meklē krustmeita **Meta Palapa-Dobele** Vācijā. Adr.: M. P.-D. (13-b) Kleinkötz b. Günzburg/Donau, DP Camp, US ZONE. (417)

Ja kāds ko zinātu par bijušo karavīru **Adolfu Melkusu** no Lēdurgas, pēdējās ziņas no Berlīnes, lūdz rakstīt **R. Krūmiņam:** (13a) Würzburg. DP Camp Nord Caserne. (414)

Kurzemes karavīri! Kas ko zinātu par kapr. **Pēteri Zdanovski,** dzim. 1912. g., ziņojiet **Skaidrītei Zdanovskai:** (13b) München, Wildenroth 16. Post Grafrath 6.

Bijušos Ventspils valsts arodskolas skolotājus (1938.—1941.) vai bij. skolas darbvedi steidzīgi meklē **Ž. Indriksons:** (24) Geesthacht b. Hamburg, Lettenlager, Grenzstr.

Radus, kapt. **Kārli Apsīti** un **Elzu Kinosu** dz. **Bulli,** no Rīgas meklē **Jānis Nāzars:** (23) Seedorf b. Zeven, 249 Assembly Centre.

Tautietes! Nopietnā precību nolūkā vēlas iepazīties 5 jauni viesturieši. — **Juris, Jānis, Pēteris, Jēcis** un **Pēcis.** Rakstīt E. Gērķim: (13a) **Fürth, 8920 Co, Sedankaserne.**

ELNA STRI

Kad es vēl ganos gāju, grāmatiņā pasaku „Stipriniekiem". Tajā stipriniekiem bija tēvs, kas tupēja ezera malā uz ceļiem ar plisi rokā un tēmēja zivīm garajam ezeram. Kad zivinieki tam vaicāja, ko šis te dara, tēvs atbildēja, ka ezera malā esot liels ozols, pa ozolu lien muša, un viņš gribot mušai to ausi aplaut.

Es, kad lasīju šo pasaku, manā prātā iezagās tādas kā šaubas, jo sevišķas neticības smaidi. Līdz tam bija jāiet no 7 verstu attāluma pēc ūdens, tas tā kā būtu pārāk daudz! Vēlāk, kad biju jau par lielu puisi, dzīve man to pierādīja, ka brīnumi notiek tikai pasakās, bet ka pietiekot visādu brīnumu sastopama tiešamībā.

Kad 1914. gada rudenī, kad bija iesācies pirmais pasaules karš, līdz ar pulciņu kara vienam esot pastāvīgi sakari ar bēgušo latviešu, nokluvu Novgorodas guberņā, latviešu pulka kazarmās, uz kurienes gājām ezeram. Šajās kazarmās vidū pušu kā bijušas lāvas kā milzīgi divos stāvos; maisus aizstāja ķeģeļi.

Mums saskiroja pēc augumiem bataljonos un rotās. Bataljā latviešiem — es un Velna Jānis, kura īstais vārds bija Jānis — iekļuvām pirmā bataljona rotas pirmā vada pirmajā, jo abi bijām bezmaz divi gari. Tad sākās apmācības. Mācīja soļošanu. Tā kā latviešu jaunkareivji nemācēja tos atšķirt no kreisās, vadu viņiem ļika pie labās kājas saitē piesūt kušķi siena, bet kreisajam — kušķi salmu. Kad soļa pagriešanās bija iemācīta, tad mūs sāka apmācīt arī šaušanā.

Vada komandieris Karpovs bija viņš, liela auguma, plakanu bārdu sibirietis, izveicīgs šaušanas laukumā Karavīrus mūsu vada puišus saucot vienīgajam vada kokam, aiz kura manāmi nopietna, ar vienu vienīgu lielu. Kad atskanēja signāls, kluva redzams, ka tas bija ļoti nopietnām garām. Karpovs ceribu, ka netrāpīja tālam mērķim.

Šaušana ne vārda neteicās, bet tad, kad mums abiem skaitījās?" prātoja Karpovs, pēc pielika: „Mana lode gan tuvu mērķi, es skaidri redzēju, ka vēl bija vesels, kad Jānis piekrita gan, ka Karlovs esot uzvarējis, bet pieteica: „Kungs Oberos, es izšāvu pirmais, tāpēc, ka mana lode pa ceļam vairākus kūlenus, nonākot mērķī . . ."

Tā, vakarā ciema tējnīcā pie uzņēmēja rēķina vīteni dzēra un lielo porciju tējas ēda, kā tas šādos gadījumos ierasts. Pulka nerakstītā

Par šaušanas apmācībā bieži atkārtoja izaicinājumu, kurš vienam atsaucās Tepēc mērķi ņēma sērkociņu, uzstādot to uz mieta kādu attālumā. Pirmais šāva. No kārbiņas nekas nepalika. Otrs līdzīgs smaids atplauka viņa bārdā. Bet Stoķis vēl vienu vienīgu, tikai zīmuļa Priekšroku izšaušanā atkarīgajam. Varēja manīt, ka smaidīgajam vada kokam ir gatavot karabīnu pie pleca, kluva manāmi nopietna. Kad atskanēja signāls, viņa ieskrien laulībā, ja sieviete ir vīrietim, viņa ieskrien

Ja no zirgam tuvojies no

Labā

Kāds H
fesors Me
kādu koll
šanas gad
Profesors
tiešām ar
priekš to
izstrēbdar
Kāds a
atgriezās
viņu Grīn
tā, no vil
nīcu, kur
dabūja p
divus bār
To visu r
roja, bija
rējie kup
prātīgi un
jis no sav
dīt.
Čikagas
apgalvoja,
kā viņa
„Jums tač
reiz norij
„Nē, not
slimnieks

gādā darbu

tiešiem

ivot ap 2000 dienvidslavu no DP
etnēm Vācijā, dabūt tiem iecelo-
s atļaujas un darbu Francijā.
retārs Vukovičs paskaidrojis, ka
dis „ar ļoti ietekmīgu personu
dzību ASV, Anglijā un Francijā
naudu un organizē transportus".
ašu vērību viņš veltī 80 dien-
lavu studentiem Parīzē. Tie sa-
stipendijas no serbu atbalstīša-
apvienības ASV. Bez tam kara-
gādājis viņiem brīvdienu darbu
ena auto fabrikās Parīzē un
saimniecībās. Sekretārs Vukovičs
ucis tos par „jauno intelektuā-
kadru, kas kādreiz vadīs
pret marksismu, ko tagad uz-
jaunatnei Dienvidslavijā."
aralis nešaubās, ka dienvidslavu
kādreiz gāzis Tito režīmu, un
atkal aicinās viņu troni. Stāsta,
viņam esot pastāvīgi sakari ar
estības kustību dzimtenē. Vuko-
sauc Dienvidslaviju par „lielu
centrācijas nometni, kur ieslodzī-
3 miljoni". Bet piebilst: „Balkā-
nekad nevar zināt — vienu die-
esi zemē, nākošā atkal augšā.
ns jābūt gataviem tvert izdevību
o tā parādīsies."
kpat intensīvi par atgriešanās
ējamībām interesējas arī Oto
sburgs. Ironiskie vīnieši arī sa-
„Kāpēc nē? Oto var tikt troni,
viņš ieradīsies Vīnē, vadīdams
rredzamu pārtikas auto kolonnu,
tādā pašā veidā par Austrijas
nieku varētu tikt arī Trumens
Staļins."
gadus vecais erchercogs, viņa
brāļi — Roberts, Rūdolfs,
s-Ludvigs un Felikss, divas
etāres un četras mašīnrakstiš-
vienreiz jau izmēģināja rīkot
Iglas pilsētiņā tuvu Insbrukai,
lē. Tās bija 1946. g. janvārī.
ie Habsburgi bija tērpušies
ču uniformās. Ar tirolešu mo-
histu palīdzību vini gribēja iz-
t „manifestu Austrijas tautai".
ifests jau bija uzrakstīts un pa-
ots daudz tūkstoš eksemplāros.
pēc dažām dienām Oto aizbrau-
ats un aizveda arī manifestu
us divos automobiļos, kas pazu-
bāri Šveices robežai. Divi brāļi
arls-Ludvigs un Rūdolfs — aiz-
ējās pārāk ilgi un tos izraidīja
rijas valdība, kas uztur spēkā
nu, ka Habsburgiem bez īpašas
ijas nav brīv spert kāju Austri-
territorijā. Divus monarchistus
etināja, bet viens no tiem cie-
saņēma ordeni. Vēlāk izrādī-
ka Oto bija noticējis monar-
u plānam, ka viņš varētu atgūt
, ja paprieks lautu ievēlēt se-
ar ministru prezidentu tāpat, kā
arija Napoleons 3. Francijā.
istrijā ir divas monarchistu par-
Viena grib tikai Habsburgu,
vienalga, no kādas dzimtas
nieks nāktu, ja tikai atjaunotos
archija. Ne vienai no šīm par-
tomēr nav lielas nozīmes un
abas diezgan maz aktīvas. Pret
sburgiem nav nekāda naida.
ir vēl jaunāk, viņus ņemam no-
i. Lielākā daļa no monarchistu
tājiem ir jau pāri 80 gadiem un,
s, ka jauni spēki nerodas.
to laiku Oto dzīvo visai ērti,
lams mantu, ko 1934. gada li-
s viņam atdevis.
D M

.000 dzīvokļu

valsts statistikas gada grāma-
ninēts, ka Dānijas pilsētās un
os dzīvo 2,06 miljoni iedzīvo-
Saskaitot visu pārskatā minēto
okļu resp. to istabu skaitu, iz-
ka visi minētie iedzīvotāji ko-
apdzīvo vismaz 2,02 miljonu
u. Īstenībā istabu skaitam jā-
vēl lielākam, jo attiecīgajā ta-
visi dzīvokļi, kam vairāk par
abām, pieskaitīti 5 istabu dzī-
u grupai. Tas nozīmē, ka prak-
katram dānim, ieskaitot zīdai-
iznāk vismaz viena istaba.
ūtību novēršanai dāņu būvnie-
komisija izstrādāja dzīvokļu
iecības programmu, kas paredz
gadu laikā uzbūvēt ik gadu
0 dzīvokļu. Bet darba roku un
riālu trūkuma dēļ programma
ālizējas, un faktiski gadā uzbū-
tikai 8000 dzīvokļu. Pastāv ceri-
ka gaidāmajās saimnieciskajās
nās būs iespējams nodrošināt
ateriālu importu no Zviedrijas
omijas, lai dzīvokļu būvi varētu
idzināt.

Pēdējais japānis

dējais japāņu karavīrs, kam
vēl nebija beidzies, sagūstīts
lalkanālas salā novembra sāku-
Divreiz sagūstīts, viņš atkal bi-
bēdzis un slēpies džungļos, ne-
ams, ka karš beidzies. Kad
mto konstēbļi sagūstījuši viņu
ciema nomalē, viņa mati bija
kājušies un drānas vienās lu-
. Stiepulēm apvītas lupatas
ja viņa kājas. Viss viņa īpa-
bija: veca ierakumu lāpsta,
zts durklis un ūdens pudele.
Newsweek

Edvarts Tūters

VELNA STRĒLNIEKS

Reiz, kad es vēl ganos gāju, grāmatā lasīju pasaku „Stiprinieki". Viens no šiem stiprinieki bija tēmētājs, kas tupēja ezera malā uz liela akmens ar bisi rokā un tēmēja pāri 7 verstes garajam ezeram. Kad citi stiprinieki tam vaicāja, ko šis te darot, tēmētājs atbildēja, ka ezera otrā galā esot liels ozols, pa ozolu staigājot muša, un viņš gribot mušai kreiso aci izšaut.

Toreiz, kad lasīju šo pasaku, manā gana sirdī iezagās tādas kā šaubas, un lūpas savilkās neticības smaidā . . . Sak', no 7 verstu attāluma izšaut mušai aci, tas tā kā būtu druscin par daudz! Vēlāk, kad biju pieaudzis par lielu puisi, dzīve man vairākkārt pierādīja, ka brīnumi notiek ne vien pasakās, bet ka pietiekami daudz visādu brīnumu sastopam arī dzīves tiešamībā.

Tas bija 1914. gada rudenī, kad tikko bija iesācies pirmais pasaules karš. Toreiz es, līdz ar pulciņu kara dienestā iesaukto latviešu, nokļuvu krievu zemē, Novgorodas guberņā, 179. kājnieku pulka kazarmās, uz Volchovas upes krasta. Šajās kazarmās nebija atsevišķu gultu, bet no dēļiem sasistas lāvas kā milzīgi plaukti, divos stāvos; maisus aizstāja salmu režģi.

Vispirms mūs sašķiroja pēc auguma un iedalīja bataljonos un rotās. Mēs divi latvieši — es un Velna strēlnieks, kura īstais vārds bija Tenis Stoķis — iekļuvām pirmā bataljona pirmās rotas pirmā vada pirmā nodaļā, jo abi bijām bezmaz divi metrus gari. Tad sākās apmācības. Vispirms mācīja soļošanu. Tā kā daudzi krievu jaunkareivji nemācēja labo kāju atšķirt no kreisās, vadu komandieri tiem lika pie labās kājas bikšu stulma piešūt kušķi siena, bet pie kreisās — kušķi salmu. Kad soļošana un pagriešanās bija iemācīta, pēc laicina mūs sāka apmācīt arī šaušanā.

Mūsu vada komandieris Karpovs bija omulīgs vīrs, liela auguma, platu brūnu bārdu sibirietis, izveicīgs šāvējs. Reiz šaujamlaukumā Karpovs izaicināja mūsu vada puišus sacensties ar viņu mērķī šaušanā. Pirmais Karpovam atsaucās madonietis Tenis Stoķis, pēc aroda kalvis. Klusā lauku novadā strādādams, Stoķis bija cītīgi nodevies arī šaušanas sportam. Sacensībās par mērķi pasvieda gaisā karavīra zupas katliņa vāku. To sašāva abi.

„Jā, kurš tad no mums abiem skaitās uzvarētājs?" prātoja Karpovs, bet tūdaļ piebilda: „Mana lode gan ķēra pirmā mērķi, es skaidri redzēju, ka vāciņš vēl bija vesels, kad izšāvu." Stoķis piekrita gan, ka Karpovs šoreiz esot uzvarējis, bet piezīmēja: „Atceros, es izšāvu pirmais, bet redzēju, ka mana lode pa ceļam pārmeta vairākus kūleņus, nonākot galā ar nosebošanos . . ."

Uzvarētājs vakarā ciema tējnīcā saņēma uz zaudētāja rēķina vīteni lielo baranku un lielo porciju tējas ar ievārījumu, kā tas šādos gadījumos bija paredzēts pulka nerakstītajā reglamentā.

Nākamajā šaušanas apmācībā Karpovs atkal atkārtoja izaicinājumu. Arī šoreiz viņam atsaucās Tenis Stoķis. Par mērķi ņēma sērkociņu kārbiņu, uzstādot to uz mieta divi simti soļu attālumā. Pirmais šāva Karpovs. No kārbiņas nekas nepalika pāri. Omulīgs smaids atplauka Karpova bārdā. Bet Stoķis vēl neatlaidās: tajā pašā mieta galā viņš uzsprauda sīku viciņu, tikai zīmuļa resnumā. Priekšroku izšaušanā atkal deva Karpovam. Varēja manīt, ka vienmēr smaidīgajam vada komandierim, ceļot karabīnu pie pleca, šoreiz seja kļuva manāmi nopietna. Karpovs tēmēja ilgi. Kad atskanēja šāviens, tūdaļ kļuva redzams, ka lode aizlidojusi mērķim garām. Karpovs gan izteica cerību, ka netrāpīšot arī viņa pretinieks: viciņa esot par sīku tik tālam mērķim.

Tenis Stoķis, ne vārda neteicis, nostājās vietā. Pēc mirkļa karabīna stobra galā atplauka balts dūmu mutulis, noblaukšķēja šāviens, un vica bija pārgriezta vidū pušu kā ar asu nazi. Karpovs nokrekšķinājās, bet šoreiz bez parastā smaida. Tad uzsita Stoķim uz pleca un teica: „Mologec, Tjenis Ivanovičs!". Pēc tam abi sacensoņi vienojās, ka šovakar katrs pats sev izmaksāšot barankas un tēju, jo mērķi taču trāpījuši abi.

Kādu rītu rotā ienesa ziņojumu, ka šodien šaušanas apmācības ieradīšoties arī rotas komandieris kapteinis Kolovs. Viņš ieradās jau tad, kad kareivji tikko bija sakārtojušies gājienam uz šaujamlauku. Ejot gar nelielu alksnāju, kolonnas priekšā izlēca balts zaķis un laida lekas vaļā — pāri laukam. Rotas komandieris, pazīdams Karpovu kā lielisku šāvēju, uzsauca, lai nepalaižot cepeti vējā . . . Tūdaļ arī plīsa vaļā šāviens — viens, tad otrs un trešs. Taču zaķis nedomāja apstāties, tikai pastiepa savus lēcienus vēl garākus un straujākus. Redzēdams Karpova neveiksmi, Stoķis steigšus izprasīja rotas komandierim atļauju nošaut zaķi, izlēca no ierindas un cēla karabīnu pie vaiga. Nebija vēl lāga izskanējis blīkšķis, kad baltais gaņausis, tikko vēl saredzams, apmeta kūleni. Rotas komandieris savā resnajā balsī norūca: „Čertovij strelok!" No tās reizes Teni Stoķi vairs neviens nesauca viņa īstajā vārdā, bet gan par Velna strēlnieku.

Pēc apmācību beigām kļuva zināms, ka labākie šāvēji, Karpovs ar Teni Stoķi, abi sasnieguši iespējamos simts punktus. Rotas komandieris par šādu iznākumu bija manāmi neapmierināts. Acīm redzot viņš domāja, ka rotā nevar būt divi labākie šāvēji un pavēlēja vēlreiz izsniegt Karpovam ar Velna strēlnieku katram desmit patronu un uzstādīt abiem jaunus mērķa galdiņus, lai galīgi noskaidrotu, kurš no abiem vislabākais šāvējs.

Tagad labi šāva pēc komandas — vienā laikā. Kad rotas komandiera zinnesis atnesa abus mērķa galdiņus, izrādījās, ka Karpovs no desmit šāvieniem mērķī sašāvis divpadsmit, bet Velna strēlnieks no saviem — tikai astoņus. Nu reiz lieta bija skaidra — Karpovs skaitījās uzvarētājs . . . Kapteinis Kolovs pieaicināja abus sacensoņus un paziņoja: „Teni Stoķi no šīs dienas paaugstinu par jefreitoru, bet Karpovu, kā labāko šāvēju, stādu priekšā apbalvošanai ar medaļu."

Ievērojamās dienas vakarā ciema tējnīca bija pārpildīta līdz pēdējai vietiņai. Velna strēlnieks par lielo pagodinājumu izmaksāja visam pirmajam vadam lielās barankas un tēju ar ievārījumu. Bet Karpovs nu atkal kā agrāk, omulīgi smaidīja bārdā.

J. Sīrmanis

AMATA NOSLĒPUMI

Juglas autobusa piestātnē sastopas trīs vīri. Divi, pēc ārējām pazīmēm spriežot, īsti makšķernieki ar niedru makšķeres kātiem un gumijas zābakiem, trešais, kā liekas, vienkāršs gaŗāmgājējs.

Makšķernieki sapīpo.

„Nu — kā?" pirmais apjautājas.

„Tā . . . Nekas."

„Kodās?"

„N — jā . . . Te jau ir tā manta," viņš norāda uz mugursoņu. Zivju tur varētu būt kilogrami divi.

„Un tu?" otrs pievērš uzmanību pirmā lomam. „Vai pamatīgi tārpu izpeldināji?"

„Tā mēreni . . ." uzrunātais pacilā nelielu kuļķenīti.

Trešajam vīram nav ne somas, ne kuļķenītes. Pret sola atzveltni atspiedies, tas ziņkārīgi vēro makšķerniekus.

„Es nesaprotu," viņš, kā pats ar sevi runādams, iesāk, „kāpēc vienam zivis kožas, otram — nē. Abi sēž turpat blakus. Viens ceļ laukā raudas laba cimda lielumā, otrs ne mailītes pasveicināt nedabū . . ."

„Tā ir." Pirmais makšķernieks uzmet plecā mugursomu. „Savas zināšanas vajaga . . ."

„Vai tie būtu kādi īpaši makšķernieku noslēpumi?"

„Kas nu par noslēpumiem! Makšķerniekam jārīkojas tā, lai tas zivtiņām patiktu . . ."

„Tiešām? To es nezināju!"

„Jā, jā! Vajaga uzlikt baltu apkakli un jaunu kakla saiti . . ."

„Un bārdu noskūt . . ." otrs piemetina.

Trešais saprot pamācību, pieceļas, paiet pāris soļu uz priekšu, pāris soļu atpakaļ.

„Būs jāizmēģina," viņš, kā garlaikodamies, nosaka.

Klusums.

Autobuss vēl arvien nav manāms.

„Labas ēsmas ar' laikam gan vajadzētu?" trešais, it kā veco makšķernieku zobgalības aizmirsis, vientiesīgi apjautājas.

„Nu noteikti!" pirmais apliecina. „Kas zivtiņām vislabāk garšo?"

„Tas pats, kas makšķerniekam: karbonāde, tējdesa . . . Dodiet drošī — neatteiksies!"

„Vai tas var būt?"

„Ja es saku, tad varat man ticēt. Esmu veca ūdenszurka . . . Man, protams, nevajadzēja jums to izplāpāt. Bet lai nu... Vai man žēl..."

Klusums.

Abi makšķerēšanas speciālisti sēž, skatās apkārt, vēro šoseju.

Autobuss nenāk.

Minūtes skrien, minūtes steidzas, bet autobusa nav un nav. Beidzot izsīkusi makšķernieku pacietība.

„Kur gan tā nolādētā kaste kavējas?" pirmais pukojas. „Netiksu laikā mājā."

„Šodien vairs nebūs," trešais vienaldzīgi paziņo.

„Nebūs?" abi gudrie makšķernieki steigšus pieceļas.

„Noteikti nē!"

„Vai jums ir drošas ziņas?"

„Ja es jums saku, tad varat man ticēt . . . Stūre bojāta. Mašīna pie Gaisa tilta mauž un gaida ātro palīdzību."

„Kas jums to teica?" viens no makšķerniekiem neuzticīgi paskielē pāri plecam.

„Esmu šīs nolādētās kastes šoferis. Man, protams, nevajadzēja jums visu to izplāpāt. Bet lai . . . Vai nu man žēl . . ."

„Ta ta' šoferis . . . Pats stāsta par mašīnas klizmu, bet tomēr gaida," vīrs saīdzis norūc un ciešāk pievelk mugursomas siksnas.

„Autobusa es negaidu. Meiča solījās atnākt. Kā teikt — maza satikšanās . . ."

Labas iekšas panes visu . . .

Kāds Harvardas universitātes profesors Mesačusetas štatā, derībās ar kādu kollēgu apņēmās derību zaudēšanas gadījumā apēst savu kreklu. Profesors zaudēja un, pildot norunu, tiešām arī apēda savu kreklu, iepriekš to gan izšķīdinādams skābē un izstrēbdams šķīdinājumu.

Kāds amerikāņu matrozis vilcienā atgriezās mājās no kara. Pa ceļam viņu Grīn Ritverā, Vaiomingas štatā, no vilciena aizveda tieši uz slimnīcu, kur ārsts no viņa vēdera izdabūja peli, elektrisku spuldzi un divus bārdas skujamos asmeņīšus. To visu matrozis, kā pats paskaidroja, bija aprijis tādēļ, ka visi pārējie kupejas biedri bijuši ļoti asprātīgi un veikli un arī viņš gribējis no savas puses ko krietnu parādīt.

Čikagas slimnīcā kāds pacients apgalvoja, ka viņam esot sajūta, it kā viņa vēderā atrastos nazis. „Jums taču jāatceras, vai esat kādreiz norijis nazi," brīnījās ārsts. „Nē, noteikti neesmu," apgalvoja slimnieks. Viņu operēja, un nazi — atrada.

Tautu pamatas par sievieti

Zelts, sievietes un drānas jāizvēlas dienas gaismā. (Baski)

Pēc trim dienām sieviete, viesis un lietus kļūst pārlieku apnicīgs. (Romieši)

Labāk kādu laiku iztikt bez sievietes, nekā stundu bez tabakas. (Igauņi)

Ja vīrietis skrien pakaļ sievietei, viņš ieskrien laulībā; ja sieviete skrien pakaļ vīrietim, viņa ieskrien postā. (Indieši)

Sievietei un zirgam tuvojies no priekšas. (Poļi)

LATVIJA ATBŪTAI

LATVIAN NEWSPAPER

Zelta bedre – bestsellers

ASV nesen iznākusi grāmata „Zelta bedre", kas apskata jautājumu — kā un kāpēc kāda grāmata kļūst populāra un kas vajadzīgs šīs popularitātes iegūšanai. „Zelta bedres" autors F. L. Mots apskata Amerikas t. s. bestselleru vēsturi no 1662. gada. Par bestselleru viņš saka: inteliģentais lasītājs instinktīvi neuzticas bestselleram. Autori tomēr sapņo iedabūt savu grāmatu t. s. bestselleru sarakstā, un izdevēji šim nolūkam izšķiež milzu summas. Amerikāņu caurmēra lasītājam šis saraksts bieži ir vienīgais, pēc kā viņš vadās grāmatas izvēlē, taču tādas lietas, kā tipiska bestsellera, īstenībā nav. No 324 bestselleriem, kas iznākuši laikā starp 1662. un 1945. gadu, tikai puse spēj noturēties literātūras vēsturē. No šīm 324 grāmatām 30 proc. nav daiļliterātūra.

Mots citē Vebstera vārdnīcu, kas bestselleru apzīmē par grāmatu, kuras pārdoto eksemplāru skaits ir viens no lieliem, taču daudzas pastāvīgi pārdodamās grāmatas nonāk bestselleru sarakstā arī tad, ja pārdoto eksemplāru skaits ir tikai vidējs.

Tālāk atzīmētas grāmatas, kas katra ASV pārdota vairāk nekā 2 milj. eksemplāros: Kerola Alise brīnumzemē, Vollesa Ben Hurs, Dikensa Ziemsvētku pasakas, Mičelas Vējiem līdzi, Karnegija Kā iegūt draugus un ietekmēt ļaudis, Skota Aivenho, Kupera Pēdējais mohikānis, Vilkija Viena pasaule, Sekspīra drāmatiskie darbi, Defo Robinsons Krūzo, Tvena Toms Sojers, Stīvensona Bagātību sala, Smisa Brūklīnā aug koks un Stoves Tēvoča Toma būda.

Mots nezina, kādai formulai grāmatai jāatbilst, lai tā kļūtu bestsellers, taču uzskaita elementus, kas bijuši visu lielāko bestselleru saturā: reliģija, jūtas, informācija un pamācības, piedzīvojumi, demokratija, humors, raksturi, jaunekļīgas piemērošanās spējas un bezlaicība. Pēc šo elementu apvienošanas, saka Mots, izvēlas labu virsrakstu; grāmatu piemēroti illustrē; panāk, ka to izrauga kāds grāmatu klubs; raugās, lai grāmata iegūtu labvēlīgas atsauksmes; sadabū izdevējus, kas ar mieru izdot 10.000—100.000 dolaru reklāmai. Un kad pircēju interese atslābst, grāmatu pārdod lēto jauniespiedumu izdevējiem. Pats turas nomaļus un bauda darba augļus.

Beigās Mots vēl piezīmē: nav svarīgi, kāds grāmatai saturs vai kā tā uzrakstīta. Par panākumiem nevar galvot nevienā gadījumā. Viss atkarīgs no laimes.

Laimīgi neveiksmīga pārskatīšanās

Amerikāņu majors Henrijs M. Fains žurnālā „Blue Book" pastāsta šādu gadījumu no pēdējā pasaules kara. Notikuma vieta: amerikāņu bataljona komandpunkts kāda nama pagalmā sagrautajā Āchenā. Laiks: piecas dienas pirms pilsētas kapitulācijas.

Majors patlaban ar kādu virsleitnantu pārrunāja ielu cīņu gaitu un sajukušo frontes līniju izpostītajā pilsētā. Arī sarunas brīdī bija dzirdama nikna kājnieku un automatisko ieroču uguns no vairākām pusēm. Pēc kādas sparīgas un tuvas ložmetēja kārtas pagalmā iespruka filmu chronikas kino operātors — civilists, gan armijas dēbēs un ar bruņu cepuri, bet bez ieročiem. Uzraksts uz viņa pleca norādīja uz viņa arodu.

„No kura laika mēs esam sākuši savos pārslienamos punktos nodarbināt vācu ārstus?" viņš veicāja abiem virsniekiem.

„To mēs nemaz nedarām," izbrīnījies atbildēja virsleitnants.

„Kas par niekiem! Viens nupat vēl man pārsēja pirkstu," operātors parādīja apsēju.

„Kā tas var būt? Kur tad tas notika?"

Filmu virs izstāstīja, ka viņš uz ielas meklējis izdevīgu vietu, kur uzstādīt kameru kaujas skatu uzņemšanai. Tuvumā krituši lielgabala granāta, un šķemba ievainojusi viņu pirkstā. Viņš sameklējis pārslenamo punktu. Tas atradies pagrabā, un viņš to pamanījis tādēļ, ka no pagraba spīdējusi gaisma. Iekšā patlaban vairākiem amerikāņu kareivjiem un dažiem ievainotiem vāciešiem pārsieti ievainojumi. Pēc ienākšanas kāds ārsts — vācietis viņu bez lielas runāšanas norikojis rindā, bet otrs, kad pienākusi kārta, pārsējis viņam pirkstu un pēc tam raidījis atpakaļ. Tā viņš tagad pārradies bataljona komandpunktā.

„Nesaprotama lieta," sprieda virsleitnants. „Kur tad, sasodīts, tā ambulance atradās?"

„Bija tāds ka četrstūrains laukums ar lielu teātri."

„Cilvēk, jūs esat bijis aiz vāciešu līnijām!" iesaucās virsleitnants ar majoru reizē. „Tas ir pilsētas teātris, un mēs to rajonu vēl nemaz neesam ieņēmuši."

Filmu viram pārskrēja šermuļi. Viņš bija bijis pašā vāciešu vidū un pat nebija saņemts gūstā . . .

Pēc visa spriežot, vācu pārslienamā punkta ārsti un pārējais personāls bija arī viņu noturējuši par amerikāņu gūstekni, jo viņš bija tērpies tādās pat drēbēs un bez ieročiem, kā šie gūstekņi.

Pārliecināšanas spēks

Kad ministru prezidents Etlijs bija beidzis savu krizes bridinājuma runu Anglijas apakšnamā, kāds no klausītājiem, kas sēdi bija noklausījies publikas galerijā, satriekts atstāja parlamentu, galvu nodūris devās uz Temzu un noģērba svārkus, lai mestos upē.

To ieraudzīja kāds Londonas policists. „Hallo, sēr," viņš uzsauca, „ko jūs gribat darīt? Vai lieta tiešām ir tik ļauna? Apģērbiet svārkus, un iesim drusku pastaigāt un mierīgi pārrunāt to lietu."

„Mierīgi pārrunāt? Par ko tad?" ignī vaicāja pašnāvnieks.

„Nu, par nākotni."

Vīrs lāvās pierunāties, un abi devās prom no upes. Pēc piecpadsmit minūtēm abi roku rokā atgriezās pie upes un, tāpat neizģērbušies, metās uz galvas Temzā.

Krogū

Viens no trim viriem pie galdiņa sauca viesmīli. Otrs snauda, galvu atspiedis rokās, bet trešais atradās zem galda. Kad viesmīlis ieradās, pirmais pasūtīja divus pīlādzīšus.

Viesmīlis šaubīgi vēroja viesus, tad ļaujautājās: „Bet jūsu draugs . . .?"

„O, ar viņu viss kārtībā."

„Bet tas kungs zem galda . . ."

„Ak tā, tam gan labāk nenesat vairs. Tas ir mūsu šoferis, viņam mūs jāved uz māju."

ASV pastāv kāda „Saulošanās apvienība", un tās prezidents Aloizs Knaps nesen par sieviešu modēm izteicās šādi: „Esmu vērojis, ka sieviešu peldkostīmu un vakartērpu kakla izgriezumi lēnām slīd lejup; varbūt Ņutona gravitācijas likums beigās arī uzvarēs." — Arī kāds Holivudas modes zīmētājs pareģojis, ka līdz ar moderno tērpu apakšējām vilēm noteikti lejup slīdēšot arī augšējie izgriezumi. Šos pareģojumus liekas apstiprinām arī šīs amerikāņu populārās kino aktrises Eves Gārdneres tērps.

Tide Monjē

IZŠĶIRŠANĀS

Tide Monjē (Thyde Monnier) dzimusi 1887. g. Marseļā. Jau 19 gadu vecumā viņa ieguva pirmo godalgu kādā dzejoļu sacensībā. Autore tomēr tikai 1924. g. laida klajā pirmo dzejoļu grāmatu, bet divus gadus vēlāk prozas krājumu, kas arī ieguva godalgu. Tad, pēc 10 gadu klusēšanas, parādījās viņas nākošais dzejoļu krājums, kas atkal ieguva godalgu. Tai pašā 1936. g. Monjē pabeidza savu pirmo romānu „Īsā iela" (La Rue Corte), kas tēlo dzīvi Marseļas ārpilsētā. Šis romāns rakstniecei sagādāja ne vien vēl vienu godalgu, bet arī plašāku ievērību. No 1937. līdz 1945. g. Monjē publicējusi četrus romānu cikla „Les Desmichels" darbus (Grand Cap, Le Pain des Pouvres., Nans le Berger un La Demoiselle). Bez tam kara laikā iznāca viņas romānu cikla „Pierre Pacaud" pirmās divas daļas (Fleuve un Le Barrage). 1939. g. Tidei Monjē piesprieda Viktora Margerita literātūras godalgu. Fragments „Izšķiršanās" ņemts no Demišelu cikla pirmā romāna „Grand Cap".

Vecā Arno stāstīja, ka viņa cēlusies no pavisam nabadzīgas ģimenes. Kādu dienu viņas tēvs ieradās Beligā ar saviem mazajiem nažu trinēja ratiem, ko vilka liels dzeltens suns. Iepriekšējā gadā viņš bija pazaudējis sievu un tagad klīda no ciema uz ciemu — ar šo mazo, novājējušo meiteni, kurai bija tik drosmīgas acis. Treknajās Žirandas pļavās, maija mēneša beigās, viņa pirmo reizi ieraudzīja Antuānu Demišelu plūcam ķiršus. Kā pa jokam viņš tai pameta dažus ķekarus.

Nākošajā svētdienā viņi sastapās uz Sojē laukuma. Arno klīda gar virvēm, kas norobežoja ejas laukumu. Savā izbālējušā tērpā viņa pati sev šķita visai trūcīga. Tomēr Antuāns bija viēnkārši pametis savu dāmu, bagāta kafejnīcas īpašnieka meitu, devies pie viņas un ar to dejojis.

Par šo rīcību un par visu pārējo, kas tai sekoja, viņa vēl tagad, trīsdesmit gadu vēlāk un kad Antuāns jau bija miris, sajuta dziļu pateicību, kas tai sadzina asaras acīs. Šis varenas ģimenes dēls bija viņu apņēmis par sievu pret savējo gribu, un Arno jutās viņam tik daudz parādā, ka viņa, kā tai pašai šķita, nekad nebija spējusi šo parādu atmaksāt, pat ne ar visu darba un bērnu piepildīto dzīvi, ko viņa Antuānam bija dāvājusi.

„Vai tu viņu gribi?" Antuānam bija jautājis vecais Demišels, „Šo čigānieti, kas kopā ar suni velk ratus?"

„Es gribu vienīgi viņu," bija atbildējis Antuāns.

Jau no mazotnes viņš bija bijis maigs, mazliet sēvī noslēdzies zēns. Nekad viņš nevienam neatbildēja nelaipni, bet allaž darīja tieši to, ko bija apņēmies.

„Labi, ņem viņu. Paņem līdzi savas pāris mantiņas, tas lai būtu viss, kas tev atgādinātu dzimteni. Un nerēķinies ar to, ka tu jebkad dabūsi no manis ko vairāk."

Un tēvs viņam bija nometis pie kājām viņa pauniņu. Antuāns jau gribēja iet, bet tad tēvs teica: „Pāgaidi!" Viņš bija nostājies pagalma vidū uz savām resnajām kājām, kas bija taisnas un stingras kā ozola stabi.

Viņš sauca: „Sebastjan, Pjēr, Florestan!" Tie bija zēni. Tad: „Rozīne, Luīze, Margerita!" Tās bija meitenes. Viņam bija septiņi bērni. Beidzot viņš sauca: „Felis, nonāc mazlietiņ!" Tā bija viņa sieva.

Kad visi bija klāt, viņš teica Florestanam: „Ej un sasauc visus puišus un meitas." Ļaudis, kas notikumu jau zināja un bija drebēdami ieradušies, saspiedās cieši viņa priekšā.

Tad viņš bija teicis ganam: „Nans, izlaid aitas no kūts un atved tās šurp. Šis gans jau bija bijis ģimenē, iekāms vēl bērni bija piedzimuši, un tieši Antuāns bija tas, ko viņš mīlēja visvairāk. Un zinādams, par ko te ir runa, viņš cieši saknieba vecos plakstus virs zilajām acīm, lai viņam asaras neritētu pār vaigiem. Viņš paklausīja, un aitas tagad blēdamas spiedās ap viņu. Pa to laiku kāds no puišiem pēc saimnieka pavēles bija vienā pusē savācis visus rīkus, kas kalpo zemei: arklus, zemes veltni, ecēšas kuļammašīnu, siena dakšas, kapļus, lāpstas, sekumus, grābekļus, sējamās un citas mašīnas, izkaptis, sirpjus un galodas.

„Žan," tēvs bija teicis stalla puisim, „atver šķūņu durvis." Un augstie vārti bija atbīdīti uz abām pusēm un ļāvuši gaismai savus labības un auzu maisu dārgumus.

„Tagad atver pagraba durvis." Un pagrabi ļāva savā vēsajā pustumsā saskatīt mucu, pusmucu un tovenu apaļumus un krātuvju violetos sānus, kuŗās rāmi rūga šīgada vīns.

Saimnieks ilgā skatienā apņēma visas šīs lietas, tad viņš teica: „Nans, izved zirgus."

„Zirgus? Es lai izvedu zirgus? Visus reizē?"

„Jā," bija atbildējusi cietā balss.

Kad saimniekam, kas īpašumu bija iepircis, nomira vectēvs, un kad bija miris viņa tēvs, un arī dienā, kad saimnieks bija atvedis skaisto bagāto meiteni, ko bija nolēmis precēt, un kad piedzima bērni — visās šais dienās saimnieks pavēlēja Nansam, kas bija pēc viņa visvairāk cienītais: „Nans, izved zirgus." Un viņš tos visus, kā paradums prasīja, bija trīs reizes apvedis apkārt pagalmam.

Bet šodien — Tomēr arī šodien bija jāpaklausa, un gans, kas reiz bija ieradies sētā uz savas mātes rokām, saprata, ka šeit notiks kaut kas ārkārtīgi skumjš.

Kad nu visi bija sapulcējušies plašajā pagalmā, kad visas māju ēkas bija plaši pavērušas savus vārtus un rādīja savu pāri plūstošo bagātību, kad visu laukumu piepildīja lēkājošie jēri, lielie auni ar saritinātajiem ragiem, kazas, zirgi un ēzeļi, Demišelu tēvs vēlreiz griezās pie sievas, kas sēdēja uz stalla akmens sliekšņa un raudāja: „Felis," teica vīrs, „ej un atnes lādi."

Viņa piecēlās ar strauju kustību un stāvēja taisni izslējusies, savā pelēkajā vilnas tērpā, kas viņai sniedzās līdz pēdām. Rokas viņa cieši spieda pie krūtīm. „Vai tu nedzirdēji?" viņš teica. Paklausīdama Felise atcerējās, ka šī bija lāde, kuŗā viņas tēvs un māte un visi Veneli pirms viņiem, kas bija bijuši turīgi nomnieki, kopš simtiem gadu bija glabājuši savu naudu. Tagad viņa to tikko spēja panest abām rokām, jo viņai vairs nebija spēka un lāde arī bija pārāk pilna.

Tēvs to paņēma un novietoja. Viņš izņēma visus dokumentus, visas banknotes un vērtspapīrus un izklāja tos uz lielā galda šķūņa priekšā. Tad viņš no naudas gabaliem un banknotēm sataisīja septiņas kaudzes.

Visi, ne vārda nerunādami, raudzījās viņā. Margerita un Luīze bija tuvojusies mātei. Rozīne, kas bija jaunākā un maigākā, aplika viņai roku ap pleciem un kārtoja pelēkās matu šķipsnas, kas tai lipa pie mitrās pieres.

Antuāns stāvēja blakus māju lielajiem iebraucamiem vārtiem. Šinī brīdī tēvs pievērsās viņam.

„Nāc tuvāk, tu," viņš teica.

Antuāns pagāja trīs soļus uz priekšu un tagad stāvēja visu pagalma laužu, lopu un bagātību vidū.

„Vai neesmu vienmēr bijis pret tevi labs? viņš prasīja dēlam. „Jā, tēv."

„Vai tajos divdesmit trīs gados, kopš tu esi dzimis, es tev, tāpat kā tavām māsām un taviem brāļiem, neesmu devis visu, kas tev pienācās?"

„To tu esi darījis, tēv." „Laime, ka tu to atzīsti!"

Viņš tam ielūkojās acīs līdz pašiem ziļumiem. Antuāns nolaida skatienu.

„Labi. Visus, kas te sapulcējušies Žirandas pagalmā, es esmu sasaucis, lai ļaužu un tāpat lopu ausis, lai arī māja ar visām savām ausīm sadzirdētu, ko tu man atbildēsi uz to, ko tev jautāšu.

Tad nu lietas ir tādas; klausies labi, Antuān, jo visu to neteikšu otrreiz. Savā mūžā esmu daudz strādājis. Jau ar deviņiem gadiem es vedu ārā aitas uz Gran Kapa un Bramafana nogāzēm. Šinīs mājās, kad vecāki man tās atstāja, bija tikai vecā ēka vidū un sānos vecs šķūnis aitām. Nans, tu tai laikā jau biji te, he? Tu vari teikt, vai es meloju.

Felise Venele, par kuŗu allaž visas pasaules priekšā gribu teikt, cik daudz cienības es jūtu pret viņu, kā pret sievu, kas ir krietnāka par katru citu, man atnesa šo lādi pilnu zelta gabaliem. Toreiz nopirku četrus vezmeļus narcisu sīpolu. Vēlāk pievienoju vēl tulpes. Ar visu to es piepildīju zemi — vai tā nav, Nans?"

„Jā, kungs," teica gans.

„Man dzemdēja četrus dēlus, un pēc katras laimes, ko man dāvāja Dievs, esmu ko piepircis klāt. Tev, Antuān, manam vecākajam, tā bija Plan Bernāra.

Un vakarā gultā tad runājām ar sievu un teicām: ‚Aitas neslimo, vīns turas labi, kiršiem laba cena un zēni ir spēcīgi. Kādu dienu viens no viņiem nāks un teiks: ‚Tēvs, māte, es labprāt gribētu, lūk, to meiteni, kuŗas vecāki arī audzē kiršus un kas pati ir tik jauks radījums.' Un mēs kopā pārlikām: ‚Mēs tūlīt teiksim viņiem jā, lai nebūtu pret viņiem, jo viņa izvēle taču var būt tikai krietna, un uz viņu zemes uzbūvēsim viņiem četras istabas un šķūni.'

Kad piedzima mans vecākais, biju tik traks aiz prieka, ka uz kalendāra virtuvē pie ceturtā maija datuma pierakstīju: ‚Mazā diena'. Ka viņš mani novedīs tur, kur tagad esmu nonācis, to es nekad nebūtu iedomājies! Tagad palūko, Antuān, nu esmu tev visu pateicis. Meiteni, ko tu gribi ņemt, es negribu. Es negribu, ka tu viņu pārved mājās, lai viņa sēdētu starp tavu māti un tavām māsām. Ne tāpēc, ka man būtu kas pret viņu — es viņu pāris reižu esmu redzējis uz lielceļa un arī tai dienā, kad viņa atnāca, lai paņemtu sirpjus trīšanai. Manai gaumei viņa drusku par vāju un par melnu. Kad es biju tavā vecumā, man labāk patika meitenes, kas bija treknas kā irbes vīna kalnos, bet par to katrs var domāt, kā viņš grib. Nē, man nepatīk tās asinis, ko viņa te grib ienest — Klaidoņu bērnus, čigānu mazbērnus, tos es negribu. Vai tu mani saprati? Un es tev saku, es to saku visas pasaules priekšā: atstāju tev pilnu brīvību. Tu vari izvēlēties. Raugi, vienā pusē tev ir tava daļa no visa — — —"

Ar abām rokām tēvs taisīja kustību, it kā gribētu no visa paņemt daļu un iedot dēlam.

„Paskaties šeit uz zirgiem, viens no tiem bija nolemts tev, Ženoms, — tāpēc ka tu to vienmēr ņēmi darbam. Tur viņš ir. Tur ir aitas, kazas, jēri. Paveries, šeit ir vīns, labība, maisi ar kartupeļiem, mandelēm un riekstiem! Paskaties arī šeit naudu uz lielā galda. Esmu to sadalījis septiņās daļās. Še ir tava daļa.

Un tad ir vēl kas, ko tev gribēju dot, kad tu reiz mūs atstāsi, lai apprecētos. Tas ir Nanss. Nans, vai tu mani dzirdēji? Man darīja prieku doma, ka gans ies līdz ar tevi uz tavām jaunajām mājām un ka viņš turēs starp ceļiem tavus bērnus, tāpat kā turējis tevi. Tātad palūko labi, zēn. Vienā pusē tev ir tas viss. Otrā pusē ir lielceļš un meitene. Ko tu ņemsi?"

Atskanēja kliedziens: „Demišel!" Tā bija māte, kas bija kliegusi. „Demišel, ļauj viņam pārdomāt!"

„Pārdomāt?" teica tēvs. „Bet viņš jau pārdomā to veselu gadu."

Antuāns bija pagriezies pret māti un paspēra divus soļus uz viņas pusi.

„Pagaidi," teica tēvs. „Tev nebūs apkampt māti, pirms tu neesi izvēlējies! Jūs visi redzat, ka dodu viņam laiku apdomāties. Žan, dod mums kaut ko dzert."

Kalps uzlika biezās glāzes galdā, kur gulēja nauda.

„Dod no Plan Bernāras vīna, lai Antuāns to vēlreiz nogaršo, jo tas nāk no viņa mājām."

Kad visi, dēli, meitas, kalpi un kalpones, izņemot vienīgi Felisi, kas pārāk raudāja, bija piepildījuši savas glāzes un atkal iztukšojuši un arī Nanss, Antuāns un tēvs bija dzēruši, par spīti uztraukumam, vīnu tāpat kā maizi, nekad nenoniecinā Demišels teica: „Nu? Vai tagad i tik tālu? Vai tu pārdomāji?"

„Jā," teica Antuāns.

„Visu šo vai meiteni?" teica tēvs parādīdams vispirms uz mājām u tad uz lielceļu.

„Meiteni," teica Antuāns.

Viņš izgāja pa liekto vārtu ali Viņa pauniņa ar drānām bija pieslieta pie vārtu stūrakmens. Antuāns to uzmeta plecā, un varēj redzēt, ka viņš nogriezās Sojē vi zienā.

„Ejiet un parūpējieties par lo piem," teica saimnieks, „ir jau sa dēts diezgan laika."

Tad Nanss gluži klusu aizzagās u savām vecajām kājām devās pak Antuānam.

„Nans!" iekliedzās vecais. „Kur t ej?" Bet gans nepagriezās atpak Demišels pagrāba viņa krūzi, kas vēl bija pusē pilna, un ar visu spē trieca to pret vārtiem.

Šis un tas par šo un to

KRIEVU VALODU ASV augstskolās 1939. g. mācījās tikai 100 studentu. Pagājušā mācību gadā to mācījās 30.000.

KĀDS BURVJU MĀKSLINIEKS — amatieris 1916. gadā Ņujorkā izgudroja divus trikus, kuŗus pirms nāves, 1935. gadā, uzticēja diviem draugiem ar norunu, ka tie tos rādīs tikai burvju māksliniekiem un to noslēpumu vispār neizpaudīs. Viens triks bija gaisā lidojoša lāča galva, kas atbild uz jautājumiem ar galvas palocīšanu vai papurināšanu, otrs — spēļu kāršu komplekts, no kuŗa pēc komandas izlēca jebkuŗa kārts un izdarīja dažādus trikus. Lai parādītu, ka izrādēs nelieto neredzamas stieples vai diegus, eksperimenti notika zem liela stikla kupola. Visos vairāk nekā 30 gados publika tiešām ne reizi nav šos trikus redzējusi, bet burvju mākslinieki — arodnieki, ieskaitot arī slaveno Hudini, nav spējuši atminēt triku noslēpumu.

LONDONAS PILSĒTAS VALDE 1533. gadā piedraudēja, ka gadījumā, ja alus darītavās vēl notiks kādi streiki, „atstājot karaļa pavalstniekus miesas trūkumā un neapgādātus ar dzērienu", tad valdība darītavas konfiscēs. Karalienei Elizabetei bija sevišķas prasības alus garšas un stipruma ziņā. Leicēstras hercogs vēstulē lordam Barlejam par to raksta: „Mūsu ceļojumā karalienei nebija ne lāses tāda alus, kādu viņa paradusi dzert. Alus viņas personīgām vajadzībām ir tik stiprs, ka neviens cits to nespēj iedzert". Elizabetes tēvs Henrijs VIII., turpretim, cienīja vāju alu, bet arī patērēja to lielos vairumos, tāpat kā viss galms. Galma kambarkundzēm atvēlētā alus deva bija 8 galoni jeb ap 30 litru dienā. Bet ja ar to nepietiktu, tām bija atļauts personīgi ierasties galma alus darītavā un saņemt papildus devu.

VINDZORAS hercoga memuāros, pie kuŗiem viņš pašreiz strādā, nebūšot nekādu materiālu par viņa mīlestības romānu ar Simpsona kundzi. Miami dīkdieņu aprindās valda pārliecība, ka memuārus hercogam rakstot kāds cits, jo viņš pats augu dienu esot redzams spēlējam golfu vai peldamies „Seminolklubā".

Anekdoti

Viņš zina — kādēļ

Prominentam čechu politiķim, vienam no nedaudzajiem, kas vēl palikuši no Masarika „vecās gvardes", kāds nobažījies draugs appraisījās, kuŗā pusē nostātos Čechoslovakija, ja izceltos kaŗš starp Padomju Savienību un ASV.

„Protams, ka Padomju Savienības pusē," atbildēja politiķis.

„Un kāpēc?"

„Tādēļ, ka labāk gribu krist amerikāņu, nekā krievu gūstā."

Skolā

Īsredzīgais vēstures skolotājs gandrīz vai krita izmisumā — skolēnu atbildes šodien bija neiedomājami trūcīgas.

„Jūs tur pēdējā solā. — sakiet, kad notika Saules kauja?"

„Es nezinu."

„Nu tad varbūt jūs zināt, kuŗā gadā dibināta Rīga?"

„Nē, nezinu."

„To mēs izņēmām pagājušajā piektdienā, tas bija jāzina. Ko jūs darījāt vakar vakarā?"

„Es drusku iedzēru ar draugiem."

Skolmeistars sastinga kā sālsstabs un piesarka kā tomāts: „Un jums nav kauna man teikt šādas bezkaunības?! Un jūs laikam cerat izturēt pārbaudījumu!"

„Nē, es neceru. Redziet, es tikai atnācu, lai šeit salabotu sienas kontaktu."

Arī iepazīšanās veids

Jaunais pāris dodas pie altāra. Skatītāju vidū kāda no tādos gadījumos neiztrūkstošajām večiņām čukst kaimiņienei:

„Ak tu, stundiņ! Iedomājies, viņi taču pazīstami tikko divas nedēļas un precas!"

To padzird kāds cits skatītājs un piezīmē: „Nomierinieties, kundzīt, tas arī ir veids, kā iepazīties."

Krustvārdu mīkla

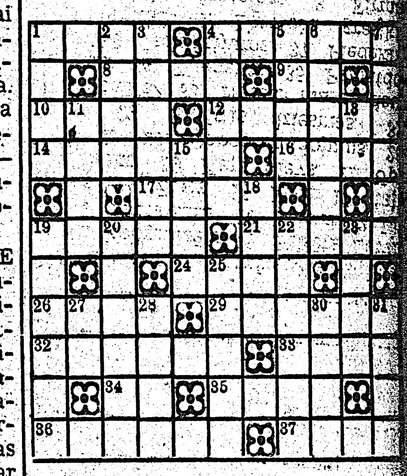

Līmeniski: 1. Dzinējspēks. 4. Latviešu kokgriezējs. 8. Pilsēta Latvijā. 9. Jautājums. 10. Ēdiens. 12. Lūgums. 14. Zivis. 16. Meži. 17. Italju dzejnieks. 19. Kara dievs. 21. Upe Latvijā. 24. Dabas veidojums. 26. Sīks. 29. Garīgas dziesmas. 32. Zvaigznājs. 33. Noteic masas daudzumu. 34. Elements. 35. Pamatdoma. 36. Ieslodzījums. 37. Priedekļi.

Stateniski: 1. Latviešu grafiķis. 2. Latviešu dzejniece. 3. Firmas pārstāvis. 4. Jura Neikena stāstu varonis. 5. Celtnes. 6. Pilsēta Francijā. 7. Radiniece. 11. Pilsēta Vācijā. 13. Elements. 15. Miza. 18. Galvaspilsēta Eiropā. 19. Augs. 20. Šievietes vārds, sastopams kādā Anšlava Eglīša darbā. 22. Pants. 23. Bezragu govs. 25. Mārtiņa Zīverta drāma. 27. Satiksmes vārds. 28. Pārmācība. 30. Kara cirvji. 31. Putns.

IEPRIEKŠEJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Vandenbergs. 9. Rā. 10. Sēr. 11. Aa. 12. Sēro. 14. Cdra. 16. Atstari. 19. Os (osmijs). 21. Akūti. 22. Po. 23. Bet. 25. Ina. 26. Vil. 27. Ežas. 29. Sēne. 30. Mīt. 32. Sol. 33. Es. 35. Tavus. 37. Aa (arsēns). 38. Var. 40. Bet. 41. Mūk. 42. Spekulācija.

Stateniski: 2. Āre. 3. Nāra. 4. Es. 5. Neptūns. 6. Br (roms). 7. Radi. 8. Gar. 12. Skobeļevs. 13. Ota. 14. Urs. 15. Smoļenska. 17. Ski. 18. Ata. 20. Sēž. 22. Pin. 24. Tam. 26. Vēt. 28. Sit. 29. SOS. 31. Tabū. 32. Suta. 34. Sāp. 36. Vel. 37. Auj. 39. Re. 41. Mī.

SVEŠVĀRDU UZDEVUMA ATRISINĀJUMS

1. mikrometrs mērī mazus attālumus; 2. barometrs — atmosfēras spiedienu; 3. taksametrs — braukšanas maksu; 4. optometrs — redzes stiprumu; 5. audiometrs — dzirdes stiprumu; 6. dekametrs ir 10 metru; 7. radiometrs mērī saules staru stiprumu; 8. stereometrs — īpatnējo svaru; 9. pirometrs — augstas temperatūras; 10. telemetrs — lielus attālumus; 11. chronometrs — laiku; 12. gāzometrs — gāzes; 13. ciklometrs — riteņu griešanās ātrumu; 14. termometrs — normālas temperatūras; 15. altimetrs — augstumu; 16. anemometrs — vēja virzienu un stiprumu; 17. laktometrs — piena saturu; 18. ampērmetrs — strāvas stiprumu; 19. chromātometrs — krāsu stiprumu; 20. seismometrs — zemestrīču stiprumu; 21. manometrs — tvaika spiedienu; 22. higrometrs — mitrumu un 23. dinamometrs mērī spēka stiprumu.

Jumti, kas karājas gaisā

Lielos svētku sarīkojumu laukumos un sporta stadionos līdz šim pa laikam ir tā, ka sarīkojuma izdošanās vislielākā mērā atkarīga no laba laika, jo, piemēram, lietus gadījumā pasargāta tikai neliela ļaužu daļa. Dziesmu svētkos parasti zem jumta ir dziedātāji, bet publika sēž lietū; futbola vai citā sporta sacīkstē ir otrādi — sportisti padoti laika ietekmei, bet daļa publikas sēž zem jumta. Bet arī tikai d a ļ a, jo tādu brīvdabas stadionu vēl **nav, kuŗus** viscaur segtu jumts.

Nākotnē tomēr varot sagaidīt tādus brīvdabas stadionus, kur no lietus nebūs jābaidās ne sportistiem, ne skatītājiem, jo visu stadionu pārsegs milzu jumts. Tā būs spoža aluminija lapa, kas bez jebkāda atbalsta lidināsies virs stadiona. Pareizāk sakot — bez redzama atbalsta, jo patiesībā aluminija plāksni balstīs gaiss. Visā stadionā būs paaugstināts gaisa spiediens, tas būs „uzpumpēts" kā balons un noturēs jumtu tikpat droši, kā stiprākie dzelzs balsti.

Pirmais šāds jumts būs Baltimoras stadionam. Tas būs sametināts no plānām aluminija plāksnēm un gar malām piesiets pie stadiona ārsienām. Jumtu gaisā turēs palielināts gaisa spiediens stadionā, ko panāks ar ventilātoriem. Spiediena starpība stadiona iekšpusē un ārpusē būs tik niecīga, ka skatītājs to nemaz nemanīs. Jumts svērs tikai 680 gramu uz kvadrātpēdas. Šādi ar gaisu balstīti jumti turēsies vietā arī vislielākajā vētrā un uzlabošot arī akustikas un apgaismošanas apstākļus stadionos, tai pašā laikā pilnīgi iztiekot bez balstiem, kas bojā redzamību un kavē kustību.

Pie tā paša, lai pieminēti vēl daži techniski jaunizgudrojumi. Vispirms jauna veida sausās baterijas kabatas spuldzēm, ar 4—6 reizes garāku mūžu nekā vislabākajām līdzšinējām baterijām. Jaunās baterijas arī nenovecos un nebojāsies, stāvot nelietotas veikalu plauktos. Bez tam uzlaboto bateriju voltāžs nepavājināsies, bet paliks nemainīgs līdz baterijas mūža galam, neatkarīgi no tā, vai to izlietos visu nepārtraukti vienā reizē, vai īsākās atsevišķās reizēs ar vairāku gadu atstarpi.

Otrkārt, jauna veida sienu krāsai piejaukts amerikāņu kukaiņu iznīcināšanas līdzeklis DDT, kas pazīstams arī DP nometnēs. Ar šo krāsu krāsotas sienas veselas sezonas laikā nonāvē ikkatru mušu vai citu insektu, kas tur uzlaižas. Treškārt: jauna veida aviācijas bāka, kas novietojama par brīdinājumu atsevišķās kalnu virsotnēs. Šīs bākas ugunis deg veselu gadu bez mazākās **apkopšanas vai uzraudzības.**

Anglijā sākusies akcija, lai dabūtu pie darba arī angļu „vienaldzīgos", tā sauktos „spīvus". Avīžu ziņa

Londonas „spīvi" savā starpā: „Helļou, Džo, vecīt, nupat nāk lielais vakars virsū: mūs, čaļus uz goda, taisās pieforņīt pie šansītes!"

...redzēts re...

...,000 DP darb...

...norit ģimeņu pārvie...

...izredzes uz ģimeņu...

...ARUNA AR BCP PĀRSTĀV...

...s redakcija lūdza Baltijas ...as padomes latviešu pārstāvi ...i Svāli informēt par aktuālā... ...ārtības dzīves jautājumiem. ...ai tie skar mūsu tautiešus ...ļoti, bet ir svarīgi arī trim... ...iem amerikāņu joslā. Uz mūsu ...ēmiska jautājumiem prof. A. ...ēva šādas atbildes:

...stions: Kā norit ģimeņu lo... ...ārvietošana uz Angliju?

...e: Pēc Darba ministrijas ...s sastādītiem sarakstiem, kas ...ešķirti uz Vācijas britu joslas ...ārvaldu pārvaldēm, pārvešanas ģimeņu locekļus no pa...metņēm nosūta vispirms uz ...ēgenas un Ventorfas transita ...ēm, bet no turienes uz Min... ...o turienes tos apm. pēc 7—10 ...ī kopējā transportā ar West... ...ēdo akcijas strādniekiem nosū... ...ēs caur Holandi uz Angliju. ...ēs nometnē bērniem ierīkota ...ometnē, un ģimenes piederī... ...ārstāvjiem šai nometnē ir ap... ...ēmi. Pirmais piederīgo tran... ...ar 17 ģimenes locekļiem no ...ēs-Holšteinas apgabala at... ...ēcu 29. oktobrī, otrs bija ...ēs ap 17. novembri. Šai tran... ...ī bija pavisam 261 persona, kas ...ēmības sadalās šādi: 16 pie... ...ēmi un 21 bērns, 47 pieau... ...ēši un 56 bērni, 19 pieaugu... ...ēmi un 31 bērns, 30 pieauguši ...ēmi un 41 bērns. Pēc plāna pa... ...ēs turpmāk ik nedēļas pārvest ...ēdu ap 100 piederīgo.

...stions: Vai Westward HO ak... ...ēdēkļi grozījumi vai papla...

...e: Anglija paziņojusi IRO ...ēmu pilnvei, ka tuvākos 9 mēne... ...ā domājusi visās 3 Vācijas rie... ...ās vēl rekrūtēt ap 60.000 ...ārstāvu, lauksaimniecībai,

...emieri Italijā ...ersas plašumā

...ēmieru centrs Italijā pārsviedies ...ēmieriem uz dienvidiem un ...ēdējāks stāvoklis pēdējās die... ...a Sicilijā. No Palermo iz... ...ēs lielākas karaspēka daļas, lai ...ēmiņu iekārsušos zemnieku ...ēdiedrību biedru prātūs. ...ēsitalijas mazāk izglītotie ...ēdēji izrādījušies viegli satra... ...ēs ar viltus ziņām un propa...

...ēs ministru prezidents de ...ēdējās dienās apspriedies ...ēs prezidentu de Nikola par ...ēm valdības paplašināšanu. ...ēs ziņām, viņš esot aicinājis ...ēdama sociālistu vadītāju Sa... ...ēs iestāties valdībā. Ar neofa... ...ēs vārdē de Gasperi negribot ...ēdēties ar visu valdību, tik... ...ēdam to likt darīt parlamenta ...ēdēkumā, bet viņš nekādā gadīju... ...ēdēmājot „dezertēt no posteņa" ...ēs Trijatī izteicis, ka stāvoklis ...ēs esot „neparasti nopietns". ...ēs valdība esot kļuvusi „ame... ...ēdēl izspiedēju upuris". Dē ...ēdējais atbildējis, ka aiz nacionā... ...ēdēkārības, par kādu runājot ...ēdi un Neni, slēpjoties Staļina ...ēdēs aizgalvē.

...ēdēnieru uzkūdīšanai, pēc „New ...ēdēk Herald Tribune" ziņām, pie... ...ēdēst jūt daudz tīšu melu. Tā ...ēdēkā bija paredzēta bij. Krievijas ...ēdēkom sanāksme. Policija zinā... ...ēdēkā no Krievijas, uzskata par visan... ...ēdēkā komunistiskākajiem elementiem, ...ēdēkā gatavojās sadursmju novēršanai. ...ēdēkā Drīz namā gribējuši ielauzti ...ēdēkā sanākušas apm. 200 pēr... ...ēdēkā ...aunu komūnistu. 200 policistu ...ēdēkā ...ēdējuši komūnistus ar gumi... ...ēdēkā ...ēdēkā palīdzību.

...ēdēkā ...ēdēkā un chaosa pavairošanai ...ēdēkā ...ēdēkā daudzās Italijas vietās ...ēdēkā ...ēdēkā ...ēdēkā telefona satiksmi ...ēdēkā ...ēdēkā ...ēdēkā pat pārgriezuši telefona ...ēdēkā ...ēdēkā Dzimovā streiko ostas strād... ...ēdēkā ...ēdēkā ...ēdēkā